

Kaunis Kodu 2016 | lk 3 / Uued jäätmeveo hinnad Viljandi vallas lk 4 / Hajaasustuse programmi 2016. aasta taotluste vastuvõtt lk 5 / Jaan Leetsar ühistegevusest ja ajaloost lk 10

ENDAST ON VAJA HOOLIDA

Ene Saar,
vallavanem

Kui kõik ausalt ära rääkida, tuleb alustada sellest (Agu Sihvka näitel), et olen vallajuhi ameti kõrvaltaataja olnud 2. jaanuarist.

Täna on mul meie lehe kaudu hea võimalus soovida kõigile ilusat kevadet, enda hoidmist ja enda eest hoolitsemist, sest tark inimene õpib teiste vigadest, rumal aga iseenda omadest. Just kogemuste jagamiseks räägin teile oma loo. Eeldan, et minu jutust on ehk mõnelegi kasu. Jäin puhkusele 2. jaanuaril ja igatsedes päikest, sõitsin tütre Madliga puhkusele Hurgadasse. Kauaoodatud lõõgastuse asemel sattusin 3. jaanuaril insuldiga haiglasse. Õnneks sain trombolüüsi kiirelt esimese kolme tunni jooksul, seetõttu on olnud taastumine mõnevõrra kergem. Jäi alles kõne, liikumine, mõningane nõrkus oli vasakus kehapooles. Kõige raskem oli hoopis leppida teadmise, et selline asi üldse minuga juhtuda sai, kuna olen alati olnud enda mäletamist mööda täiesti terve ja energiat täis inimene. Eks sellepärast julgusin enda kanda võtta ka vallajuhi rolli.

Nagu me teame, käivad haigused ikka mööda inimesi ja ka enda eest hoolt kanda tuleb igal inimesel endal. Kui ma nüüd tagantjärele mõtlen oma elukorraldusele "puhkuse"-eelsel aastal, siis ei olnud see kõige arukam ja nüüd saan tegeleda vaid tagajärgjega. Olen väga armastanud oma tööd, olgu see siis sotsiaaltöö ja vallavanema töö Paistu vallas või siis töö Viljandi vallavanemana. See on suurepärane tunne, kui saad töötada inimeste heaks ja olla mõningas mõttes läbi oma töö maailmaparandaja. Töö armastamine ei tohiks aga tähendada seda, et võtad raskeid otsuseid südamesse ja lased ennast kanda muresse ja rahutusse, mis rõõvivad ööune ja hingerahu. Ei maksa alahinnata vajadust korrallikuks öiseks puhkuseks. Liigne muretsemine nõrgestab meie organismi ja muudab meid vastuvõtlikuks tervisehädadele. Minu uneaeg piirdus 1-2 tunniga, ülejäänud aja olin mõttemasin.

Vabal ajal meeldis mulle käia Abja

ujulas, kus 1000 meetri ujumine ja saunateraapia oli oma füüsilise ja vaimu vormishoidmiseks piisav ja kosutav. Viimaste kuude tööpäevad kestsid aga nii, et loobuda tuli oma hobidest ehk ma ei mahtunud ise enam oma kalendermärgmikkü ära. Üks on kindel - kui tahame olla terved ja teha head tööd, on vaja üldjuhul lahus hoida tööelu ja tööaeg ning oma privaataeg. Liikumisel, sportimisel ja muudel vaba aja tegevustel on väga suur roll inimese igapäevaelus. Seega on omavalitsuse igapäevane ülesanne lisaks hariduselu korraldamise ja hea ettevõtluskeskkonna loomise, keskenduda ka inimeste vaba aja veetmise - kultuurielu ja sportimisvõimalustele. Need on kulukad ja ei majanda end ise, kuid inimestel on ootused ja need tegevused on inimeste enesetunde ja tervise heaks. Mina kuulun nende inimeste hulka, kes arvavad, et Viljandi veekeskuse ehitamine võiks olla omavalitsuste ühine arengueesmärk ja selle pidev tulevikku edasi lükkamine oleks juba narr tegu.

Ega eelnevaga mu valed valikud veel lõpe. Alahinnata ei saa mitmekülgset ja korralikku toitumist. Unustasin ka selle põhitõe ja minu regulaarseteks toidu-aegadeks said 7.30 ja 23.30. Jääb vaid üle endalt küsida, kas saab endast veel vähem hoolida? Sellises olukorras ei ole edasiminekut ega võitjaid. Saabunud puhkus ja pingelangus ei toonud kauaoodatud rahulolu, küll aga pani mind tõsiselt muutma oma mõttemaailma.

Kõik inimesed, kelle tööst sõltub teiste inimeste elu ja heaolu, soovivad, et kõik tööalane laabuks suurepäraselt ehk ideaalilähedaselt. Paratamatult tuleb vahel leppida mõningate tagasilöökidega, mis aga tähendab seda, et alati saab edasi minna valides parimaid sobivaid ja häid lahendusi. Väljapääsmatu olukordi ei ole. Me ei pea olema igas asjas parimad ja eksimatud, kuid tark on oma vigu tunnistada ja teha vigade parandusi. Enese piitsutamine ei vii kedagi edasi ega paku häid emotsioone.

Kõik katsumused siin maises elus on õppimiseks. Väga raske haigus, mis minu üles leidis, andis mulle aja tegeleda endaga ja oma mõtteid korrastada, milleks oli ehk ka viimane aeg. Seega võtan seda katsumust täna juba positiivselt.

Olen mõistnud, et asendamatu ei ole ja Viljandi Vallavalitsuse meeskond on tubli. Kõik toimis, kuigi oleme alles hilju-

ti suurvalla sisseelamisvalud ületanud ja meeskond on suhteliselt uus. Seda enam on põhjust rõõmustada ja julgemalt tulevikku vaadata. Ühe inimese rivist välja langemine pole meie süsteemis probleemiks organisatsiooni toimimisele, see on turvaline teadmine.

Saabusin Eestisse tagasi 13. jaanuaril, sellest ajast olen ka haiguslehel. Reisile minnes on tervisekindlustusel tohutu tähtsus. Õnneks oli see olemas, muidu oleksin täna ikka veel kas Hurgada haiglas või hoopis teispoolsuses. Terve inimesena oli minu kokkupuude haiglatega seni minimaalne. Nüüd soovin väga kiita meie oma Viljandi Haigla taastusraviosakonna headust ja meeldivat suhtumist ning töökultuuri.

Kodus olles olen olnud keskendunud sellise kirjanduse lugemisele, mis räägib elu tegelikest väärtustest. Läbi oma raske kogemuse kinnitan "teadjamehe" Gunnar Aarma mõtteid, et 70% meie elus sõltub mõtlemisest, 10% liikumisest, 10% toitumisest ja 10% hingamisest. Tegemist on india terviseõpetusega. Oma elu elame me kõik ise ja oma väärtused suhetes tööga, koduga ja iseendaga, paneme kõik ise paika. See ongi meie elu, mida mingil juhul ei tohi hooletusse jätta. Vana tõde on ju see, et kui inimene endast ei hooli, kuidas saab tal siis teistest hoolimine õnnestuda.

Haigus ja endale pühendatud aeg pani mind mõistma, kui palju häid ja hoolivaid inimesi tegelikult meie ümber on. Suurim tunnustus mu väga pikaajalisele vallavanema tööle oli ühe meie valla küla rahva lillekimp haiglasse ja kaart heade soovidega.

Kogu selle pika ja minu jaoks väga raske aja on igal sammul olnud mu kõrval minu tütar. Rasked hetked aitavad meil enam teineteist mõista ja üksteisele lähedaseks saada. Tänapäevases tormamises pole harv juhus, kui lastega või abikaasaga jutuajamised jäävad haruharvaks. Jällegi mõttekoht – selliselt toimimine ei ole tark valik.

Kuidas edasi? Olen üllatavalt hästi paranenud. Loodan peale haiguslehe lõppu ja puhkust (eeldatavalt südasuvel) taas olla oma endises vormis vallarahva teenistuses. Kuigi olen olnud töölt eemal, olen kursis omavalitsusreformi mõtetega Viljandimaal ja poliitikute seisukohtadega. Märtsikuu volikogu istungil tegi meie vallavolikogu liitumissetpaneku teistele Viljandi-

Järg 2. lk

ENDAST ON VAJA HOOLIDA

1. lk järg

maa maaomavalitsustele liitumisläbirääkimiste alustamiseks. Selle mõteni jõudsid maakonna omavalitsusjuhid koostööna. Kaalumisele võiks võtta Viljandimaa, kui ühtse terviku arendamise ideed. Meie valdade liitumisest oleme näinud, et me ei ole loonud juurde ääremaid ega unarusse jäänud piirkondi ja suudame koos rohkem. Viljandimaale on omane, et igal piirkonnal on üks suurem tõmbekeskus - Viljandi linn. Kavandatavate seaduste valguses ei peaks meie rahvaarvu piirväärtuse tõttu muretsema, kuid maakonna tervikuna nägemine on uus väljakutse Viljandimaa kui terviku arenguks. Ilma naabrist lugu pidamata on raske olla rahul. Muutused on

energiakulukad, kuid mõjuvad tavaliselt värskendavalt. Omavalitsuste toimetulek sõltub ikka nii meie oma mõistlikest otsustest kui riigi targast rahastuspoliitikast. Optimistina usun riigieelarves selle arusaama muutumisse. Eks järgmiste riigikogu valimiste eel on aeg poliitikutel anda oma sõnum selleks, et tunneksime nende poolt Eestimaa kui terviku tunnetust.

Lõpetan tänuga selle eest, et oleme koos vallas ootuspäraselt hakkama saanud ja usun, et kõik meie plaanides olevad tegevused saavad tehtud nagu oleme kavatsenud.

Austusega, tänuga ja heade soovidega

Ene Saar
Vallavanem

Vallavalitsuse teated

Viljandi Vallavalitsuse 22. märts 2016 korraldusega nr 264 võeti vastu Väike-Kõpu külas katastriüksustel 62902:002:0383 ja 62902:001:1050 koostatud detailplaneering. Planeeringu peamine eesmärk on gaasi kompressorjaama rajamiseks krundi moodustamine ja selle ehitusõiguse määramine. Planeering ei näe ette olulise keskkonnamõju teket ja selle hindamise kohustust ning ei sisalda üldplaneeringu põhilahenduse muutmise ettepanekut.

Planeeringu avalik väljapanek toimub 12.04.2016 kuni 26.04.2016. Sellega saab tutvuda vallamajas ja valla veebilehel.

.....

Viljandi Vallavalitsuse 08.03.2016 korraldusega nr 226 algatati Moori külas katastriüksuse 71503:002:0064 detailplaneeringu koostamine. Planeeringu peamine eesmärk on ehitusõiguse määramine karusloomafarmi ehitamiseks. Planeering ei ole üldplaneeringut muutev. Olulise keskkonnamõjuga tegevusi ette ei nähta.

.....

Viljandi Vallavalitsuse 08.03.2016 korraldusega nr 239 algatati Valma külas katastriüksustel 89801:001:0275, 89202:002:0014 ja reformimata riigimaal detailplaneeringu koostamine. Planeeringu peamine eesmärk on Võrtsjärve ranna-ala arendamine, liikluskorralduse, sh avalikule kallasrajale juurdepääsude täpsustamine, supluskohta määramine, avaliku kalasadama (väikesadam) rajamiseks asukoha ja ehitusõiguse määramine ning planeeringu-alaga piirnevate kruntide vee- ja kanalistasioonilahenduse kavandamine.

Planeering ei ole üldplaneeringut muutev. Olulise keskkonnamõjuga tegevusi ette ei nähta.

.....

Bussiliini nr 28 muudatusettepanekud

Vallavalitsusele on tehtud ettepanek, et bussiliinil nr 28 oleks täiendav väljumine Viljandist kell 19:30. Ettepaneku rakendamiseks on vaja üks väljumine ära jätta. See võiks olla Viljandist kell 23:00 väljuv buss, mida mõni päev ei kasuta ükski reisija. Sellisel juhul tuleks kaaluda ka võimalust nihutada Viljandist kell 22:00 väljuv buss hilisemaks, näiteks 22:30.

Ootan bussikasutajate ettepanekuid kellaegade kohta telefonil 435 0130 või e-posti aadressil heino.lapp@viljandivald.ee

Heino Lapp
majandusspetsialist

Volikogu istungil 23.03.2016

Võeti vastu määrused:

- Eluruumi tagamise kord
- Puudega lapse hooldajale hooldajatoetuse maksmise kord

• Riigieelarvest rahastatava lapsehoiuteenuse rahaliste vahendite ülejäägi kasutamise kord

• Sotsiaaltoetuste taotlemise, määramise ja maksmise kord

• Sotsiaalhoolekande seaduse alusel kehtestatud määruste korrastamine ja seadusega kooskõlla viimine

• Lastekaitse seaduse ja sotsiaalhoolekande seadusega kohaliku omavalitsuse üksuse pädevusse antud küsimuste lahendamise delegerimine vallavalitsusele

• Viljandi Vallavolikogu 18.03.2015 määruse nr 69 "Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse kooli pidaja pädevusse antud küsimuste osaline delegerimine Viljandi Vallavalitsusele" täiendamine

• Tunnistati kehtetuks Viljandi Vallavolikogu 23.09.2015 määrus nr 87 "Holstre Koolis lapsevanema osalustasu määra kehtestamine kooliks ettevalmistusrühmas".

• Määruse eelnõu "Ramsi aleviku soojusmajanduse arengukava aastateks 2016-2026" kinnitamine, I lugemine

• Määruse eelnõu "Päri küla soojusmajanduse arengukava 2016-2026" kinnitamine, I lugemine

• Otsustati taotleda valla teeregistris vallateena arvel olevate teede alune ja nende teenindamiseks vajalik maa tasuta Viljandi valla munitsipaalomandisse:

Ridakülas Paugo tee, teeregistri nr 8920056, ligikaudne pindala 0,21 ha;

Ridakülas Ressaare tee, teeregistri nr 8920015, ligikaudne pindala 3,87 ha;

Valma külas Jaani tee, teeregistri nr 8920055, ligikaudne pindala 0,15 ha;

Jõekülas Sihvre tee, teeregistri nr 8920053, ligikaudne pindala 1,19 ha;

Jõekülas Kimmeli tee, teeregistri nr 8920014, ligikaudne pindala 1,77 ha;

Rebaste külas Rebaste tee, teeregistri nr 8920068, ligikaudne pindala 0,35 ha;

Vanavälja külas Vanavälja-Ruudiaru tee, teeregistri nr 8920016, ligikaudne pindala 1,01 ha;

Tänassilma külas Leemeti tee, teeregistri nr 8920017, ligikaudne pindala 1,43 ha.

• Otsustati taotleda maavanemalt munitsipaalomandisse avaliku puhkeala ja väikesadama rajamise eesmärgil maatükk, koha-aadressiga Valma küla, pindalaga ligikaudu 1,0 ha.

• Anti arvamus Kurvitsa liivamaardla Kurvitsa liivakarjääri mäeeraldise kaevandamise loa taotluse ning taotluse kohta tehtava otsuse eelnõu osas.

• Toetati osalemist uue sihtasutuse asutamisel, mille eesmärgiks on piirkondliku spordi- ja puhkekeskuse arendamine ja mis asutamise järgselt ühendatakse sihtasutusega Holstre-Polli Tervisekeskus.

• Otsustati lõpetada Viljandi Vallavolikogu 17.12.2014.a otsusega nr 168 "Haldus-territoriaalse korralduse muutmise algatamine ja ettepaneku tegemine ühinemisläbirääkimiste alustamiseks" algatatud haldusterritoriaalse korralduse muutmine ja läbirääkimised haldus-territoriaalse korralduse muutmise üle eesmärgiga moodustada omavalitsuste ühinemise tulemusena uus omavalitsusüksus.

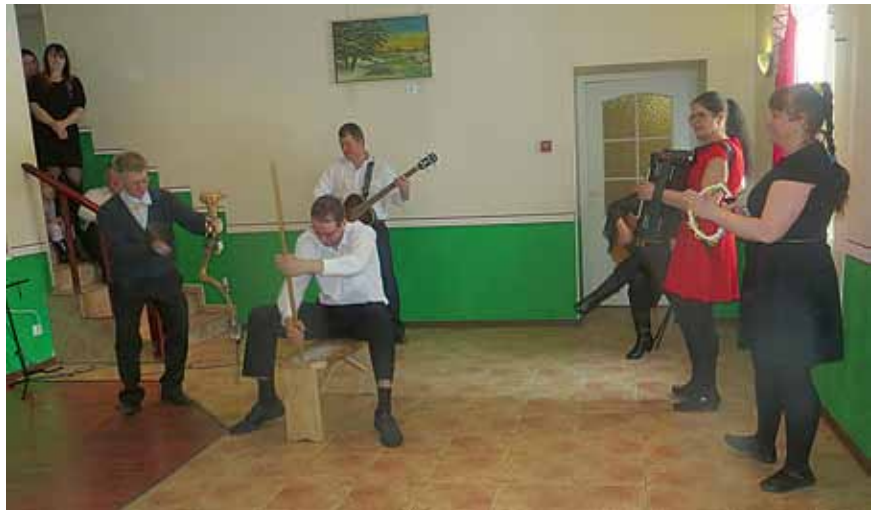
Teha ettepanek: Abja Vallavolikogule, Halliste Vallavolikogule, Karksi Vallavolikogule, Kolga-Jaani Vallavolikogule, Kõo Vallavolikogule, Kõpu Vallavolikogule, Mõisaküla Linnavolikogule, Suure-Jaani Vallavolikogule, Tarvastu Vallavolikogule, Võhma Linnavolikogule algatada haldusterritoriaalse korralduse muutmise eesmärgiga moodustada 11 omavalitsuse üksuse põhjal üks kohaliku omavalitsuse üksus.

Juubelipidu Jõeoru villas

13. märtsil peeti Tănassilmas 2006.aastal tegutsema hakanud Jõeoru villa 10.a juubelipidu. Alates keskpäevast oli villa juures märgata pererahva ja Tănassilma rahvamaja inimeste vilgast toimetamist, koos valmistuti peagi algavaks taidlejate etenduseks ja kontserdiks. Kohale toimetati pillid, kostüümid ja näitemänguks vajalik atribuutika. Peagi saabusid külalised Uusnast, oma külast ja kaugemaltki, kes õnnitlesid pererahvast ja külvasid neid üle kingituste ja lilledega. Restoran täitus pealtvaatajatega kiiresti, saabus umbes 80 külalist, kõikidele ei jätkunud istekohtigi, nooremad jälgisidki meeleolukaid ülesastumisi seistes.

Peo avasõnad lausus peremees Marek Harjus, kes tänas külalisi ja soovis kõikidele head peomeeleolu. Tănassilma rahvamaja näitering "Pupu-Jukud" esitas algatuseks päevateemalise (meierei, vorstitsehh, restoran) humoorika näitemängu, mis sooja aplausiga vastu võeti. Siinkohal pererahva ja publiku eriline tänu Pille Sihverile, kes kirjutas teksti ja lavastas näitemängu. Seejärel astus tantsupõrandale "Rõõmusöör" Uusnast ning lisaks soojadele tervitussõnadele läks lahiti rahvatantsuks ja linetantsuks.

Edasi läks esinemiskord Tănassilma rahvamaja taidlejatele, kelle juhendaja-

Tănassilma kapell oma tervituslugu esitamas

teks on Eve All ja Pille Sihver. Laule esitasid naisansambel ja meeskvartett, jalga keerutasid segapaaride tantsurühm ja väsimatu pensionäride rühm "Rõõmsameelsed". Külalistena esinesid veel väike akordionist Kristo ja löötspillimängija Ain. Kontserdi lõpupalad esitas Tănassilma kapell, aplaus nendele ei tahtnud lõppeda, meeleolu oli kõikidel nõ laes.

Pererahvas tänas õnnitlejaid, taidlejaid

Tănassilmast ja Uusnast ja kõiki kohalolijaid ning ühiselt maitsti juubelitorti, joodi kohvi ja keerutati jalga löötspilli helide saatel.

Siinkohal tänud Jõeoru villa perele meeliülendava juubelipeo korraldamise eest, tänud teile, et alati nii meie kui ka kaugemalt tulijate jaoks olemas olete.

Anne Meiesaar
Pensionär Tănassilmast

HEAKORRAKONKURSS "KAUNIS KODU 2016"

Heakorrakonkursi eesmärk on innustada omanikke korrastama oma kinnistuid ja seeläbi aitama kaasa elukeskkonna puhtamaks ja kaunimaks muutmisele ning töö- ja elamiskultuuri ausse tõmbamisele. Kodukaunistamine ei ole ainult oma kodu korda tegemine, vaid see on oma külast, vallast ja kodumaast hoolimine. Korrastatud ümbrus on osa paremast elukeskkonnast, mis aitab kaasa meie valla arengule ja soovile siin elada.

Konkurss toimub neljas kategoorias:

1. elamud ja aiamajad kompaktse hoonetusega alal;
2. maakodud hajaasustusega alal;
3. korterelamud (3 ja enam korterit);
4. ettevõtted (v.a kohaliku omavalituse hallatavad asutused)

Konkursile võivad kandidaate esitada kõik isikud.

Vastav kandideerimise vorm ja Viljandi valla heakorrakonkursi "Kaunis Kodu" juhend on kättesaadav Viljandi valla kodulehel. Ettepanek peab sisaldama kinnistu aadressi, omaniku nime ja kontaktandmeid, ettepaneku lühipõhjendust ning esitaja nime ja kontaktandmeid.

Kandidaate saab esitada 20.

Kaunis kodu 2015 – Kategoorias elamud ja aiamajad

maini 2016 aadressil viljandivald@viljandivald.ee või kirjalikult Kauba tn 9, 71020 Viljandi

Kui Sinul, Su tuttaval või naabril on Viljandi vallas kaunis kodu või oled lihtsalt mööda minnes ilu märganud, siis anna

sellest kindlasti meile teada. Väärtustame oma valla inimeste tööd kodu ja koha kaunistamisel ning esitame nad konkursile!

Lisainfo: Elis Sild, keskkonnaspetsialist, elis.sild@viljandivald.ee, telefon 435 0122

Noppeid vallavalitsuse istungitelt

• Algatati Võrtsjärve ranna-ala detailplaneering.

• Algatati katastriüksuse 71503:002:0064 detailplaneeringu koostamine Moori külas.

• Tunnistati edukaks pakkumuseks AS Eesti Keskkonnateenused poolt esitatud pakkumus, kui kõige rohkem punkte kogunud ja madalaima teenuse hinna pakunud pakkumus.

• Anti arvamus AS Eco Pro poolt esitatud jäätmeola taotluse osas.

• Anti projekteerimistingimused parkla rajamiseks Seikluspargi katastriüksuse-

le Valma külas.

• Kinnitati Viljandi valla 2016. aasta hankeplaan.

• Võeti vastu Väike-Kõpu külas katastriüksustel 62902:002:0383 ja 62902:001:1050 koostatud detailplaneering. Planeeringu peamine eesmärk on gaasi kompressorjaama rajamiseks krundi moodustamine ja selle ehitusõiguse määramine.

• Kuulutati välja "Kaubiku kasutus- rent" hange.

• Kuulutati välja avatud hange "Ramsi liginullenergiahoone lasteaia püstistamine".

• Võeti vastu Viljandi Vallavalitsuse raamatupidamise sise-eeskiri.

• Anti välja tee ehitusluba OÜ-le Peetrimõisa Villa Valma seikluspargi puhkeala parkla rajamiseks Valma külas Seikluspargi katastriüksusel.

• Kuulutati välja lihthange "Viljandi valla kruusateede remonditööd".

• Anti edukaks tunnustatud pakkumuse esitajale AS Eesti Keskkonnateenused õigus osutada Viljandi valla haldusterritooriumil korraldatud jäätmeveoga hõlmatud segaolmejäätmete kogumise ja vedamise teenust.

Uued jäätmeveo hinnad

Viljandi vallas on jäätmeveo ainuõigus järgneval viiel aastal AS Eesti Keskkonnateenustel. Kuigi vedaja jääb samaks, võivad jäätmevaldaja jaoks muutuda senised harjumuspärased jäätmeveo päevad ja muutub jäätmemahuti tühjenduse hind. **Lõppevad seni kehtinud jäätmeveo lepingud ja on vaja sõlmida uus jäätmeveoleping.** Jäätmeseadusest tulenevalt pole aga kirjalik leping korraldatud jäätmeveo rakendamisel kohustuslik, kuid võimalike arusaamatuste vältimiseks, näiteks mahutite suurus, väljaveosagedus ja jäätmevaldaja kontaktandmete täpsustamiseks on leping poolte vahel vajalik.

AS Eesti Keskkonnateenused saada-

vad kõikidele jäätmevaldajatele uued eeltäidetud jäätmeveo lepingud koos veograafikutega orienteeruvalt ühe kuu jooksul enne veoperioodi algust (01.07.2016). **Juhul kui AS Eesti Keskkonnateenused poolt saadetud eeltäidetud leping pole jõudnud jäätmevaldajani palume kindlasti võtta ühendust vedaja klienditeenindusega, et üle täpsustada Teie postiaadress.**

Kui jäätmevaldaja on seni rentinud jäätmekonteinerit, siis pole tarvidust konteiner tagastada, AS Eesti Keskkonnateenused jätkab kliendi soovil konteineri rendilepingut.

Viljandi vallas alates 01.07.2016 kehtivad jäätmeveo hinnad

Segaolmejäätmete kogumisvahendid, liitrit	Ühekordne teenustasu	Konteineri rendi hind kuus
Kuni 80	0,01	0,01
80 kuni 140	0,01	0,01
140 kuni 240	0,01	0,01
240 kuni 370	0,01	0,01
370 kuni 660	5,90	0,01
660 kuni 770	8,90	0,01
770 kuni 1100	12,00	0,01
1100 kuni 1500	0,01	0,01
1500 kuni 2500	29,00	0,01
2500 kuni 3500	58,00	0,01
3500 kuni 4500	59,00	0,01

Teenustasu hind suurjäätmete ühekordse käitlemise eest on 0,01 eurot/tonn

Korraldatud jäätmeveo kohta saab küsida lisainformatsiooni Viljandi Vallavalitsusest ja AS Eesti Keskkonnateenused klienditeenindusest.

Viljandi Vallavalitsuse keskkonnaspetsialist **Elis Sild**
tel 435 0122, elis.sild@viljandivald.ee

AS Eesti Keskkonnateenused

Musta tee 9, 71008 Viljandi
tel 435 5025

viljandi@keskkonnateenused.ee

Prügi koht ei ole maas!

Kas teadsid, et...

Klaasikillud on loomale sama ohtlikud kui paljasjalgsel inimesele, kuid loomal ei ole võimalik pöörduda arsti poole, kui klaasikild või lõhutud pudeli põhi on käpa katki löiganud. Ka terved pudelid võivad saada saatuslikeks väikestele närilistele, kes toitu otsides pudeli sisse satuvad ja ei suuda enam mööda libedat klaaspinda pudelist välja ronida. Siilid, rebased, kährikud ja kassid võivad toitu otsides jääda peadpidi kinni ripakile jäetud tühja konservipurki ning enda pead välja tõmmates ennast eluohtlikult vigastada.

Joogipurkide kilest kooshoidjad võivad tekitada loomadele piinarikkaid vigastusi. Linnud ja loomad võivad lämbuda, kui nende pea jääb ühe sellise rõnga sisse kinni, või surra nälga noka külge takerdunud kile tõttu.

Ära kunagi viska prügi maha! Kui võimalik, võta metsas või pargis liikudes kaasa sealt leitud praht ja vii prügikasti. Selliselt toimides kaitses loomi.

Kui sinu elukoha ümbruses juba leidub loomadele ja lindudele ohtlikke jäätmeid, korralda talgud selle ärakorjamiseks.

Talgute kirjapanek 7. mail peetavale talgupäevale on täies hoos!

Pane kirja oma talguplaan talguveebis aadressil www.teemeara.ee, et näidata välja oma hoolivust ning aidata viia edasi elu Eestimaal – nii oma kodukohas kui ka kaugemal.

Viljandi valla keskkonnaspetsialistid

Hommik Viljandi Grand Hotellis

Teisel Ülestõusmispuhal toimus Viljandi Grand Hotellis traditsiooniks saanud palvushommikusöök, millest võttis osa ligi 60 inimest. Viljandi kirikutel ja kogudustel oli meeldiv võimalus võtta vastu Viljandi linna ja rõngasvalla peamiselt vaimse ja loomigulise alavaldkondade esindajaid.

Palvushommikusöögi avas praost Mariko Tiitus ning lauakõnega esines Janek Mäggi, kes on tuntud kui suhtekorraldaja ja kolumnist. Oma kõnes rääkis ta inimsuhetest – reetmisest ja andestusest ning ühiste väärtuste kandmise olulisusest. Väärtused on olemas ja neid tuleb hoida, hinnata ja julgelt propageerida.

Muusikaga kostitas meid Joonas Alvre.

Enno Rebane

Puiatu endine koolimaja oli taas signat-saginat täis!

Laupäeval 02.04.2016 korraldas Vana-Võidu Vibuklubi/Viljandi SK treenerite Aune ja Tõnu Varik juhtimisel endises Puiatu koolis, nüüdses Puiatu Vibukeskuses, talgud, et teha esimene suurem korrastamine majas ja selle ümbruses.

Mõnda aega olid maja asukateks vaid kärbsed ja mõni hiir, nüüd siis võtsid maja üle taas inimesed. Ruumid puhastati aegade jooksul sinna kogunenud kasututest asjadest, vanad ahjud said teha taas sooja, köögis valmis kiire kehakinnitus talgulistele. Leiti ka ajaloo seisukohast olulisi dokumente ja raamatuid, mis koguti kokku ja pandi hoiule. Suur töö sai ära tehtud võsastunud metsatukas, kuhu on plaanis rajada maastikuvibu rada. Kohale oli tulnud palju noori vibusportlasi ja nende tublisid vanemaid. Suured tänusõnad on meil öelda ka Puiatu külarahvale, kes tulid meile appi.

Järgmisel pühapäeval 10.04.2016 on plaanis järgmine hoogtööpäev, et jõuda valmis korrastustöödega suviseks hooajaks, mil on plaanis korraldada spordilaagreid ja erinevaid üritusi ning läbi viia võistlusi.

Kõigile veelkord tänud, kes osalesid talgutel ja peatse kohtumiseni!

Vana-Võidu Vibuklubi/Viljandi SK
vibusportlaste nimel
Laspevanem **Astrid Bachmann**

Hajaasustuse programmi 2016. aasta taotluste vastuvõtt toimub 08.04.2016 – 08.06.2016.

Taotlused tuleb esitada Viljandi Vallavalitsusele või digitaalselt allkirjastatult viljandivald@viljandivald.ee. Programmist toetatakse majapidamiste veesüsteemide, kanalisatsioonisüsteemide, juurdepääsuteede ning autonoomsete elektrisüsteemidega seotud tegevusi. Toetuse aluseks on põhjendatud eelar-

ve, mis koostatakse kahe võrdleva pakumise alusel. Projekti eelarves sisalduvad tegevused peavad tagama taotleja majapidamises joogivee kättesaadavuse, elamu heitvee nõuetekohast kanaliseerimist tagava süsteemi, aastaringset ligipääsetava juurdepääsutee või leibkonna vajadustele vastava autonoomse elektrisüsteemi olemasolu. Toetuse suurus ei või olla suurem kui 66,67 % projekti abikõlblikest kuludest ning taotleja

omafinantseering peab moodustama vähemalt 33,33 % projekti abikõlblikest kuludest. Projekti maksimaalne toetus ühe majapidamise kohta on 6500 eurot. Programmist eraldatud toetuseks loetakse ka ajavahemikus 2011–2015 hajaasustuse veeprogrammist ning hajaasustuse programmist saadud toetuse summa.

Info Kalle Aavik, telefon 435 0122, e-post kalle.aavik@viljandivald.ee

Õpetaja pilk BEST õppimistegevusele Poolas

Märtsi teisel nädalal viibis Holstre kooli 8-liikmeline esindus nelja õpilase ja õpetajaga Lõuna-Poolas, Zabrze. Linn oma 180 000 elanikuga on metallurgia-, klaasi-, ja toiduainetööstuse keskus. Erasmus+ projekti BEST raames said kokku partnerkoolide õpilased ja õpetajad Itaaliast, Maltalt, Norrast, Kreekast, Ühendkuningriikidest, Poolast ja Eestist- Holstre kool.

Projektiga seotud tegevused toimusid Zabrze Gümnaasiumis, kus õpib 900 noort. Hea meel oli näha, et meie külaskärgi tarvis oli kaasatud mitmeid noori. Juba majja sisse astudes tervitati sõbralikult uksele, samuti tutvustati koolimaja. Projektiseltskonda olid tervitama tulnud Zabrze kooli direktor, piirkonna haridusosakonna juhataja ja aselinnapea. Kõikide päevade jooksul olid abiks asjalikud noor- mehed arvuti taga.

Kokkusaamise eesmärk oli seotud ettevõtlusega. Erinevate maade lapsed pidid neljaliikmelistes gruppides koostama plakateid, mis kutsuvad üles äriplaanide võistlusele. Hiljem õpetati, kuidas koostatud äriplaan hinnata. Alustuseks tutvustas iga maa iseennast ja oma piirkonna ettevõtjaid. Enne praktilise töö juurde asumist oli loeng, kus koolitaja rääkis, kuidas ja miks alustada oma ettevõtte loomist. Lapsed said kogemusi teineteiselt õppides, samuti olid õpetajad igati toeks. Kõik said hästi hakkama.

Külastasime ka võõrustajakooli 11. klassi kirjanduse tundi. Meie tundi saabumine oli nii õpilastele kui ka õpetajale üllatus. Hea meel oli tõdeda, et õpilased osalesid aktiivselt tunnitöös: avaldasid oma arvamust, olid tähelepanelikud ja kuuldasid õpetajat hooliga. Kuna tunni külaskärgi sattus naistepäevale, ei jäänud meiega lilledest ilma.

Lisaks tõelisele tegevusele saime nau-

Meie esindus Zabrze haridusjuhi, direktori, linnaapea ja projekti koordinaatoriga

tida ka Poola kultuuri ja ajalugu. Ühel niiskel ja udusel hommikul sõidutati meid Oswiecimi (Auschwitsi) koonduslaagrisse. Selle kogemuse kirjeldamiseks on raske sõnu seada. Hakkas valus lausa füüsiliselt, ka vaim oli karmist ajaloolisest tõest masenduses. Mõni päev hiljem avanes võimalus külastada Tynieci benediktiini kloostrit Krakovi lähedal Debnikis, erinevaid arhitektuuristiile tulvil Krakovi vanalinna, Poola kuningate kunagist residentsi Waweli lossi ja katedraali. Käisime ka maa all - nimelt Krakowi keskaegse turuplatsi all asuvas muuseumis, kus saavad kokku moodne tehnoloogia ja keskaeg. Saime kuulda ajastu linnamelu helisid ja näha etendust Krakowi linna legendist. Maa all käisime veel - lausa 320 meetri sügavusel Zabrze linnas asuvas, kuid nüüdseks muuseumiks kohandatud Guido söekaevanduses. Nii Krakowi vanalinn kui Auschwitz kuuluvad UNESCO maailma kultuuripärandi nimistusse.

Nädal oli tõeliselt tegus. Saime osa

Poola kultuurist, ajaloost, maitsevast toidust, võõrustajate külalislahkusest. Kindlasti kasvatab selline projektitegevus noorte inimeste vastutustunnet, meeskonnatöö- ja keeleoskust. Oleme kõik kogemuse võrra rikkamad.

Katri Veli

Holstre kooli eesti keele õpetaja
BEST õpilasgrupi õpetaja-saatja

Täna kõiki tegutsejaid, kaasamõtlejaid ja toetajaid, kes eelpoolkirjeldatud õppimisüritusse panustasid. Zabrze tegevuste järgselt on koolis viidud läbi äriplaanide konkurss. Peagi valivad koolituse saanud õpilased välja parima äriidee, millest peab alguse saama õpilaste endi loodud ettevõtte.

Järgmine rahvusvaheline projektikohutamine toimub 18.-21. mai Holstre koolis, kus võõrustatakse partnerkoolide meeskondi ja valmib projekti lõpparuanne.

Projekti BEST koordinaator

Marika Kivistik

“Kunst ühendab”

on käesoleval aastal 18.aastapäeva tähistava MTÜ Viljandimaa Singel Vaimse Tervise Päevakeskuse psüühilisest erivajadusest tingitud puudega inimeste loomingu ühishäire, kuhu valisime just Viljandi vallas elavate klientide tööd.

Mittetulundusühing Viljandimaa Singel pakub erihoolekandeteenuseid psüühilise haiguse ja vaimupuudega täisealiste inimestele, kellel on raske, sügava või püsiva psüühikahäire või vaimupuude tõttu välja kujunenud suurem kõrvalabi, juhenamise või järelvalve vajadus ning kes vajavad toimetulekuks professionaalset kõrvalabi.

Inimese heaolu ja edukus sõltuvad suuresti sellest, mil määral ta suudab mõtlemise kammitsaist vabastatud tundeid appi võttes loominguliselt käituda.

Loovus on läte, mis peitub igas inimeses. Loovtegevused ei eelda professionaalsust, küll aga annavad loomise rõõmu, mis kasvatab eneseväärikust ja enesehinnangut. Kunst on õnneks keel, millest saavad aru kõik ning kunstil kui sellisel puuduvad piirid. Kunst avardab maailma ja ta võib olla võti, mille abil eri psüühikahäirete ja intellektipuudega inimesed saavad leida kokkupuutepunkte ümbritseva keskkonnaga. Kunstiga tegelemine pakub palju positiivseid emotsioone. Tunded ja emotsioonid on võimas energiaallikas, mis tuleb vaid loomingusse suunata. Muidugi tuleb oma hing töö sisse panna ja ka mõnevõrra pingutada, siis suudab kunsti teha igaüks.

Vaatajatel on hea võimalus mõista seda, mis toimub piltide autorite sise- maailmas ja õppida ehk ka märkamise, mõistmise ja aitamise kunsti. Kõige täht-

sam on tegelikult see, et kunstimaailm on nende elu oluline osa ja jätk, mis parandab nende eneseteadvust, eneseväärikust, loomingulist mõtlemist ning annab lootust ja usku väljapääsute olemasolust, aga mõnele isegi kunstniku identiteedi ja selle kaudu eduelamusega kaasnevat uhkuse- ja heaolutunnet.

Kuid elu ise on looming, seega kõikidele jätkuvat loomingulist inspiratsiooni ja iseenda avastamist ning leidmist!

Aime Kessler

Näitus “Kunst ühendab” on alates 18. aprillist vaatamiseks väljas Viljandi vallamaja II korrusel ja näitust saab külastada vallamaja lahtiolekuaegadel E-K 8.00-16.30, N 8.00-18.00, R 8.00-15.00.

PÄEVIK: BEST projektiga Poolas

Esmaspäev, 7. märts 2016

Esmaspäeva hommikul läksime partnerkooli Zabrze Zespół Szkół nr 10. Seal õpib umbes 900 õpilast ja töötab üle saja õpetaja. Suundusime klassi, kuhu panime oma üleriided ja meile jagati nimesildid. Seejärel hakkasime kodus ettevalmistatud slaidiesitlust tegema. Nii meie kui ka teiste maade õpilastel olid esitlused piirkonnas tegutsevate ettevõtjate koostööst õpilastega. Meie esitus koosnes Hellar Mutle ja Toomas Perve külaskäigust kooli ja meie endi õpilaste külastustest Bed Factorysse ja Vöhma küünlavabrikusse.

Mulle meeldis kõige rohkem Howesi kooli õpilaste esitus, sest see oli arusaadav, põnev ja hästi jälgitav. Samuti oli vahva Zabrze kooli algklasside lastest tehtud "Happy" video, kus kõik tegelesid millegi erinevaga ja seda oli tore vaadata.

Pärastlõunal jagati meid neljaliikmelistesse gruppidesse, kuhu kuulusid eri maade õpilased. Varsti tuli koolitus, kus meile räägiti, kuidas koostada head äriplaani ja luua oma ettevõtte.

Kaur Lepa, 9. klass

Guido söekaevandusmuuseumis

Kaur mängimas Monopoli

Mirabelli grupp tutvustab oma plakati

Mälestuskivi Auschwitzis, II Maailmasõja aegses natside koonduslaagris

Teisipäev, 8. märts 2016

Teisipäeval alustasime eelmisel päeval loodud rühmades esitluse koostamist. Minu gruppi kuulusid õpilased Maltalt, Inglismaalt, Poolast ja Kreekast. Meie eesmärk oli valmis saada plakat või voldik, kus kutsume õpilasi osalema äriplaanide võistlusel. Meid juhendasid nii enda kui ka teiste koolide õpetajad. Peale esitluste valmistamist läksime Guido kaevandusmuuseumi. Guido kaevandus loodi 1855. aastal. Kaevanduse nimi tuli selle asutajast - Guidost. Kaevandus asub 320 m sügavusel. Nii sügavale läksime liftiga, milles kunagi sõitsid kaevurid. Giid oli hea, näitas masinaid ja lõputuna näivaid kaevanduskäike ja sõidutas rongiga. Sain aru, kui erinev ja raske võib olla kaevuri töö.

Martin Tukkk, 8. klass

Kolmapäev, 9. märts 2016

Auschwitz – II maailmasõja aegne natsistliku Saksamaa koonduslaager, kus hukati 1,3 miljonit inimest, peamiselt juudid.

Kohale jõudes oli veider tunne. Käisime endise koonduslaagri territooriumil, mis nüüd tegutseb muuseumina. Kõik see, mida giid rääkis, oli kõhedust tekitav. Ruumis, kus ei tohtinud pildistada, oli kaks tonni juukseid laiali laotatud. Juuksed lõigati surnud naiste peast ära ning viidi tekstiilitööstusesse. Seal oli tohutult palju eri nimedega kohvreid, jalanõusid, sööginõusid ja muud. Seda sellepärast, et juutidele öeldi, et seal nad alustavad uut elu, sest kõik surmalaagris toimuv oli saladus. Nägime ka ahjusid, kus surnukehad põletati. Need ahjud olid väga hästi säilinud. Krematooriumist väljunud, oli raske tunne - lihased krampis

ja valusad, ma ei suutnud isegi enda õlakotti kanda.

Hiljem läksime seal läheduses, umbes 3 kilomeetri kaugusel olevasse Auschwitz – Birkenau II laagrisse. Suurel territooriumil oli palju hobusetallide sarnaseid hooneid. Ka selles laagris olid olnud kunagi gaasikambrid, aga nägime vaid varemeid, sest natsid lasid paar päeva enne Punaarmee tulekut need õhku. Siia oli rajatud hiigelsuur mälestusmärk surmalaagrites represseeritud ja hukatud inimestele.

Kaili Volt, 9. klass

Neljapäev, 10. märts 2016

Neljapäev oli väga tõine. Tegutsesime oma grupiga, et lõpetada pooleliolevad posterid. Rühmatööna pidi valmima esitus sellest, kuidas alustada oma äriplaani koostamist ja ettevõtte loomist. Samuti saime näpunäiteid selle kohta, kuidas juhendada oma kooli õpilasi äriplaanide koostamisel. Igaüks meie grupist rääkis ühe teema kohta, mille olime plakatile kirjutanud. Mõtteid andsid ka õpetajad. Minu teema oli see, kuidas järgida oma unistusi ja mida teha selleks, et mõtted saaksid reaalsuseks. Minu peamine sõnum oli see, et unistus tuleb kindlasti ellu viia. Isegi kui ettevõtmine ebaõnnestub, on saadud kogemus oluline ja õpetlik järgneva tegevuseks. Olin küllaltki ärevuses, sest kõik toimus inglise keeles. Usun, et sain päris hästi hakkama. Igal juhul andis see kogemus indu veelgi rohkem võõrkeeli õppida.

Neljapäeva kõige lahedam üritus oli õhtune sportlik tegevus üllaheda kehalise kasvatuse õpetajaga. Minule meeldis

kõige rohkem ronimine, selle jaoks olid ka eraldi spetsialistid, kes andsid juhtnööre ronimistehnikatest. Ma arvan, et Zabrze koolis on ronimine õppekava sees, sest poolakad olid selles nii osavad. Oli ka teisi põnevaid tegevusi: korvpall, zumba, võrkpall, jalgpall ja lauatenis. Mulle väga meeldis see, et ka poisid tantsisid zumbat ja kõik olid nii sõbralikud.

Mirabelli Veli, 6. klass

Reede, 11. märts 2016

Reedel oli väljasõit Krakowisse, kuhu oli ca 100 km. Teel Krakowisse oli esimene peatus Tynieci mungakloostri, kus vaatasime ajaloolisi ehitisi aastast 1044. Mulle meeldis kloostri sisekujundus, see oli väga ilus ja kõik oli puhas. Palju oli kasutatud kulda ja marmorit. Ühes koridoris oli pörandakivi sees morjot. Uhjes koridoris oli pörandakivi sees morjot.

Krakowi linn asub Visla jõe kaldal. Krakow oli enne 16. sajandit Poola pealinn. Külastasime Waweli mäel asuvat kuningalossi ja katedraali. Viimases on kroonitud enamuse Poola kuningatest ja maetud paljud Poola kuulsused kuningatest riigitegelasteni. Ronisime katedraali torni, imetlesime hiiglaslikku kirikukella ja vaadeti linnale. Peaväljaku läheduses asuv Püha Maria kirik jättis uhke ja aukartust äratava mulje. Peale külastust oli vaba aega, et suveniire osta ja vanalinna vaadata. Hiljem külastasime peaväljaku all asuvat muuseumi, mille väljapanek väljakaevamistel leitud esemetest oli tõeliselt põnev ja ajalooline.

Martin Tukkk, 8. klass

Visiooni säuts

Märtsikuu ajalehes avaldatud volikogu esimehe visiooninägemus pani mind mõtlema. Artikli pealkiri rääkis küll visioonist, kuid artiklit lugedes ei saanudki aimu, milline on volikogu esimehe tulevikupilt meie piirkonnast kümne või kahekümne aasta pärast. Volikogu esimehe "Visioon" kirjeldas meie igapäevast elu, see rääkis omavalitsuste ühinemise vajadusest, hindas riigijuhtide ja arvamustööliste käitumist, puudutas euroopalikke väärtusi ja kellegile peale surutud maailmavaadet jne.

Siinkohal minu tagasihoidlik eks-prompt – säuts. **Visioon olgu lühike ja arusaadav.**

Loomulikult on igal inimesel ja sotsiaalsetel gruppidel erinevad ootused, arusaamad, nägemused. Visiooni kirja pandud ideed ja mõtted olgu selged. Visiooni sõnastuses ei maksa kiruda kehva talve, vihmast suve, Brüsselit, Toompead, peaministrit ja pagulast. Visioon on siiski üldine ja on hea kui selles kajastatakse piisava konkreetsusega erinevaid eluvaldkondi, millisenä näeme meie piirkonda 10, 20, 25 aasta pärast. Visioon keskendub tulevikule, et võimaldada suuremal hulgal inimestel tegevuse lõppeesmärgist ühtemoodi aru saada. Visiooni sõnastamisel on eelduseks olemasolevate ressurside hindamine.

Viljandi valla arengukavas on kirjas meie piirkonna visioon:

Viljandi vald on paikkond Eesti maal, kus inimesed saavad ennast teostada – luua vaimseid väärtusi ja ettevõtteid, töötada, lapsi kasvutada ja mitmekülgset vaba aega veeta.

Praegu on üle Eesti käimas haldusreform. Viljandi valla volikogu tegi oma viimisel istungil ettepaneku liitumiskõneluste alustamiseks. Sakala kirjutab, et rõngasvald läheb suurt tükki haukama. Püüeldakse ca 30 000 kodanikuga suurvalla poole. Samas kui liitumisplaanidest ei ole ju varem üldse räägitud. Kogukond ei ole sellest sisuliselt midagi kuulnud.

Siinjuures mõned küsimused, mis on keelele kerkinud seoses liitumiskavaga:

1. Milline on Viljandi valla seisukoht läbirääkimistel Karksi ja Abja gümnaasiumite osas? Need koolid asuvad üksteisest ca 10 minutilise bussisõidu tee kaugusel. Me teame, et Abja-Karksi piirkonnas on õpilaste arv kahanemas.

2. Milline saab olema sellise "mega valla" juhtimisstruktuur?

3. Kas on tehtud arvutusi, kuidas selline liitumine mõjutaks Viljandi valla piirkonna tuleviku eelarveid? Kas liitumine võib kaasa tuua olukorra, kus me ei suuda näiteks lasteaia kasvatajate ja teiste valla töötajate palkasid enam tõsta?

Julgen arvata, et ka praegusel ühisevallas jätkub probleeme, millega tegelda. Samas kui see liitumine aitab meie piirkonna visiooni ellu viia, siis miks ka mitte. Ehk on mõtetas, et Abja, Halliste, Karksi mulgid eelnevalt ühisosas kokku lepivad. Kuhu tuleb pealinn, Abjas on ujula, Karksis jälle muud väärtuslikku. Millestki tuleb ju loobuda.

Kõige aluseks on ja jääb kõigi kodanike heaolu paranemine, Eesti meele ja keele säilitamine. Lihtne!

Roland Tulik,
noor pensionär

Vabandame!

Märtsikuu lehes ilmunud artikli "Veebruarikuu tegemised Viiratsi rahvamajas" juures läks laste- ja noorte joonistusvõistluse võidutöö pildiallkiri vahetusse. Märtsikuu lehes ilmunud võidutöö autor on Helena Takel, 11-aastane.

Ajalehetoimetis

I koha
võidutöö
autor
Helena
Takel,
11-aastane

I koha
võidutöö
autor
Ingriin
Nuut,
9-aastane

Riik jätkab veelgi laiemalt lasterikaste perede toetamist

KredEx alustab 18. aprillil lasterikaste perede tulevastele kodutoetuse taotluste vastuvõtmist. Ettevõtlusministri käskkirja alusel panustatakse lasterikaste perede elutingimuste parandamisse tänava üle 3 miljoni euro.

Ettevõtlusminister Liisa Oviiri sõnul on tänu kodutoetusele Eestis paranenud pea 9000 lapse elamistingimused. "Igal lastega perel peab olema võimalus elada kaasaegsetes tingimustes. Seetõttu kahe-kordistasime kodutoetuste eelarvet tõstes selle 3,2 miljoni euroni ja muutsime meetme tingimusi selliselt, et seda saaks kasutada enamad pered."

Kui eelmistel aastatel said toetust neli ja enama lapsega pered, siis tänava on tingimusi laiendatud. Võimalus oma elamistingimusi parandada on nüüd ka peredel, kus kasvab vähemalt kolm kuni 19-aastast last ning kelle sissetulek ühe leibkonna liikme kohta oli eelmisel aastal kuni 355 eurot kuus.

Aastaga on kasvanud ka maksimaalne toetussumma, milleks on nüüd 8000 eurot. Pere, kes on eelnevalt ühe korra toetust saanud, võib aga taotleda toetust kuni 5000 eurot.

KredExi eluaseme ja energiatõhususe divisjoni juhi Triin Reinsalu sõnul on toetusel lasterikaste perede jaoks selge mõju. "Oleme eelnevate aastate jooksul aidanud elamistingimusi parandada ligikaudu 2 000 perel. Majad on saanud uued katused, soojustatud on fassaade ja vahetatud aknaid, rajatud pesemisvõimalusi ja toimivaid küttesüsteeme. See on kaasa aidanud nii majade säilimisele ja energiatõhususele kui ka tõstnud perede elukvaliteeti."

Tagastamatut toetust saab kasutada mitmeti. Näiteks eluaseme püstitamise, renoveerimise, ümberehitamise või laiendamise seotud väljaminekuteks, aga ka eluaseme tehnosüsteemide või võrkude rajamise, muutmise või asen-

damise seotud kulutusteks. Lisaks võib seda kasutada eluaseme soetamiseks või eluasemelaeu põhiosajäägi tasumiseks. Abikõlblikud on ka toetuse aluseks olevate töödega seotud abitegevused, näiteks ehitusprojekti koostamine, omanikujärelevalve, ehitusloa taotlemine või ehitus-teatise esitamise seotud kulud.

Taotlusi saab esitada kuni 16. maini käesoleval aastal. Lisainfo tingimuste ja taotlemise kohta saab KredExi kodulehelt www.kredex.ee.

Varasematel aastatel toetust saanud pered peavad korduva toetuse taotlemise hetkeks olema eelmise toetuse sihtotstarbeliselt ja tähtaegselt ära kasutanud ning esitanud ka KredExile seda kinnitava lõpparuande.

Lisainfo:

Joonas Kerge, kommunikatsioonispetsialist, KredEx SA
6674116, joonas.kerge@kredex.ee

Tegemisi siit ja sealt – Heimtali Põhikool

Neljanda õppeveerandi esimesel päeval võis Heimtali mõisas näha kahte lihavõttejänest, kes kontrollisid nii õpilaste kui ka õpetajate teadmisi seoses kevadpühade traditsioonidega. Vastanutel oli pea tarkust täis ning preemiaks jagati maitstavaid šokolaadimune.

1. aprilli raames riputati kooli teadetahvlile salakirjas päevamenüü, mida lapsed püüdsid huviga lahti kodeerida. Naljapäeva puhul erines kooliraadio programm tavapärasest - "tõestisündinud

Heimtali Moeloojad 2016

lood" Heimtali põhikoolis vallutasid eetri.

Samal päeval toimusid Jakobsoni koolis Viljandi maakonna koolidevahelised malemeistrivõistlused, millest võtsid osa kuus meie põhikooli tarmukat õpilast. Meie kooli V klassi kasvandik German Kuznetsov saavutas 2. koha.

1. aprill oli tegus meie moeloojatele, kes võtsid osa kahe kollektsiooniga Kalmetu koolis toimunud traditsiooniks kujunenud moevõistlusel "Noor moelooja".

7. aprillil külastas Heimtali Põhikooli E-Continent, kes pakub üldhariduslikke programme lastele, mida näidatakse täispuhutatavas planetaariumis ehk sfäärilises kinoteatris. 3D efekt ilma spetsiaalsete prillideta võimaldab vaatajal tunda ennast nagu filmi sees. Esitusele tuli viis filmi: "Elu tekkimine", "Raketi saladused", "Jänku Tafiku tähesõjad", "Astronoomüüdid" ja "Inimkood". Filmid olid õpetliku sisuga ning toetasid interaktiivset õppeprotsessi.

Eneli Rimpel

Huvijuht

Elu nagu Alice imedemaal muinasjutus

Staarijäljendajate ja noorte moeloojate pidu Kalmetul

Kahel varasemal aastal on meie valla koolide õpilased võtnud mõõtu võistlusel "Noor moelooja". Leie, Kolga-Jaani ja Kalmetu koolide lapsed on mitmel aastal sõbrapäeval kokku saanud, et teha üheskoos järgi kuulsusi meilt ja mujalt. Tänavu kohtusid need kaks vahvat üritust 1. aprillil Kalmetu moeloojate ja staarijäljendajate ühise peona. Üheks päevaks suurenes meil laste arv pooleteiseks. Kahe valla koolidest oli kohal umbes 150 rõõmsameelset ja väga andekat suuremat ja väiksemat moeloojat, mannekeeni, staarijäljendajat ja lihtsalt toetavat kaasaalajat.

"Noore moelooja" konkursil võistlesid tegijad kahes vanuserühmas: 1.–6. klassi õpilased ja 7.–9. klassi noored. Kummaski rühmas oli viis võistlevat tiimi. Parimad selgitas välja žürii, kuhu kuulus igast võistlevast koolist kas üks terava silmaga õpilane või õpetaja. Nooremas grupis pälvis 1. koha Leie kooli 1.–4. klassi kollektsioon "Moest läinud taas moodsaks". Nemad said žüriilt kiita eriti seetõttu, et olid mannekeenidena kaasa haaranud

ka poisse, aga jäid silma ka kollektsiooni ühtsusega. Vanemas grupis osutusid žürii lemmikuteks Kalmetu kooli 8.- ja 9. klassi neidude loodud pontšod. Žürii liikmed oleksid olnud nõus need pilkupüüdvad ja värvikirevad õlasoojendajad mannekeenide õlgadelt kasvõi kohe ära ostma. Parimate modellide tiitlid läksid sel korral Kalmetu kooli õpilastele Rasmus Ojale ja Laura Lorupile. Žürii soovitusel kõigile modellidele – naeratage, vaadake publikule silma ja flirtige temaga – kuluvad kindlasti ära kõigile esinejatele ükskõik millisel tulevasel ülesastumisel.

Staarijäljendajad astusid üles üheksa väga värvika ja hoogsa etteastega. Publik valis nende seast 3 lemmikut. Nendeks osutusid Kolga-Jaani kooli "Boys, boys" ning meie kooli 3. klassi "Barbie Girl" ja 4.-5. klassi "Bambusest laev". Ka ülejäänud etteasted olid väga vahvad ning suure lustiga ette kantud.

Seni kui moevõistluse žürii ja staarijäljenduskonkursi häälelugejad oma tööd tegid, said peol osalejad võtta osa 1. aprillile kohastest naljakatest võistlustest.

Kaasaelamine oma kooli sidrunisööjatele, lennukilennutajatele ja teistele võistlejatele oli väga tormiline. Publik võttis üle ka kohtuniku rolli, sest kohtunik lihtsalt ei pääsenud toetajatest läbi võistlejaid jälgima.

Peo naelaks kujunes ühine disko. Kuski otsast polnud aru saada, et tegemist on kuue erineva kooli noortega. Kõik olid üheskoos. Alates esimeste klasside lastest kuni meie nooremate vilistlasteni – kõik lustisid üheskoos rõõmsalt terve õhtu. Suurtele moeüritustele omast glamuuri oli sel korral ehk vähem kui eelmisel kahel valla moevõistlusel, aga osalejate rõõm ja lust ning sõbralik teineteise toetamine olid topeltsuured. Ja selle kõige nautijaidki palju rohkem.

Suured tänud:

Heimtali koolile, Holstre koolile, Viiratsi koolile, Leie koolile ja Kolga-Jaani koolile.

Tekst: Sirje Pöder
Pildid: Heino Kaljuve,
Kalmetu PK õpetajad

Millist Eesti riiki me tahtsime ja millise me saime?

Eesti Maa-keskerakonda (EMKE) asutades olid meil silme ees Rootsi, Soome ja Taani maaelu mudelid. Meie maaeluprogramm oli kindlalt suunatud eraomanduse (tulumajanduse) ja taludel baseeruva ühistegevuse taastamisele Eestis. See pidi asendama olemasolevad kolhoosid ja riiklikud ettevõtted maarahva omandis olevate ettevõtetega. Taluliidus töötades olin põhjamaade mudeli omale hästi selgeks teinud ja arvasin, et seda toetavad ka teised, eeskätt Isamaa ja ERSP. Selle teadmisega läksin ka 1992. a valitsusse põllumajandusministriks.

Viimastel aastakümnetel on Eestisse imporditud meie endi parempoolsete poliitikute valdaval nõusolekul ja ultraliberaalse majanduspoliitika toel veelgi rängem ühiskonnakord, kui ma toona kartsin. Ma ei uskunud, et verisulis tärkav tulumajandus saab nii kiiresti "uusmõisast" (maakapitalismi ja väliskapitali) poolt väga valusa tagasilöögi. Omandi- maa- ja põllumajandusreformid said paradoksaalsel kombel toeks arenevale maakapitalismile.

1919. a maareformi seadus oli ühemõtteliselt suunatud mõisasüsteemi likvideerimisele ja nende asemele uute talude (maarahva elamiskohtade!) rajamisele. Maarahvas soovis luua oma perele kindlal alusel (maal!) baseeruva KODU ning vabaneda mõisnike ikkest. Ka riigi eesmärk oli muuta maaharija peremeheks ja maa omanikuks. Ühistegevuse riikliku toetamisega sai ka maamajandusliku tööstuse, ühistupankade ja ühistuliste kindlustusseltside omanikuks Eesti kodanikust peremees-omanik ehk eesti rahvas. 1939. aastal oli Eesti maapiirkonnas ligi 140 tuhat talu, üle 3 tuhande ühistu ja 14 keskühistut kuhu oli liikmetena koondunud ligi 284 tuhat üksikliiget. Maal elas kokku ca 650 – 700 tuhat peremehe-omaniku staatuses inimest. Eestist oli paarikümne aastaga saanud omanike riik, mida juhtis eesti rahvas. Ka EMKE maaelupoliitika oli 90-ndatel suunatud umbes samas suunas.

Kahjuks 1992. a reformid selles mõttes nii ühemõttelised enam ei olnud. Reformide käigus joonistusid kaunis selgelt välja kolm erinevat huvigrupi.

Esiteks olid maareformi seaduses tähtsal kohal maa tagastamise restitutsioonilised põhimõtted. Maa said tagasi peamiselt endised maaomanikud ja nende pärijad, kes elasid enamasti linnades või koguni välismaal ning kes maa harimisega ei tegelenud ega kavatsenudki maale elama asuda. **Maast sai reformijärgselt ostumüügi- ehk eeskätt äriobjekt.** See oli põhimõtteline viga.

Teiseks huvigrupiks said endised majandite juhtkonnad, kes ihalesid saada kolhooside ja riiklike majandite omanikeks (nn osahingud ehk uusmõisnikud-kapitalistid). Nende huvides oli endiste

Jaan Leetsaar

suurmajandite omastamine. Praegu näeme, et kunagised majandijuhid on kapitalistlikud suurmajandid juba välismaalastele, sh ka venelastele edasi müünud ning nende eesotsas on veel mõned eestlastest palgalised juhid ehk mõisavalitsejad. Kuna riik kavatseb lähiajal veel riigiomanduses olevad nn reformimata maad oksjonile panna, siis on tõenäoline, et välismaalaste omandisse läheb veel suur hulk meie maast. Samas ei täida need kapitalistlikud ettevõtted maaelu arengus mingit sotsiaalset rolli – nendest ei võrsu uusi eestlust kandvat põlvkondi. Tagajärg - külad ja maaelu hääbuvad kiirenevas tempos ja ma ei näe poliitilist jõudu, kes sellele suudaks piiri panna. Tulenevalt linna- ja maarahva vahekorra (7:3) jääb jäme ots Riigikogus linnarahva kätte ning maaelu jaoks tingimusi ei looda. Rahvuslike aadete säilitamisel ja eestluse toetamisel on uus maakapitalism (neofeodalism) juba olemuselt amoraalne.

Kolmandaks olid verisulis talutaastajad. Taluliidus töötades oli meile kõigile selge, et tänapäevane talu ei saa olla kunagise 4-5 (10) lehmaga talu analoog. Kaasaegne peretalu vajab uut tehnoloogiat, uusi masinaid ja ka uusi teadmisi. Ka Taluseaduses ei olnud esikohal restitutsiooni idee. Maareformi järgne maa tagastamine "võimalikult endistes piirides" ei olnud meie eesmärk. Andsime endale selgelt aru, et nii põllumajandusmaa kui ka metsamaa tuleb ümber kruntida ja luua eeldused uute talude tekkeks. Nõukaajal oli maafond radikaalselt muutunud eeskätt ulatusliku maaparanduse tulemusena. Maade tagastamine "võimalikult endistes piirides" oli maa kasutamise tuleviku mõttes selge rumalus ja teenis ainult maaga äritsejate huve. Taluliidus ja ministrina töötades õnnestus nn "asundustegevuse" real riigieelarves hoida talude arendamiseks oluline summa. Paljud talud said abi maaparandusest, ehitati juurdepääsuteid, elektriline, remonditi kuivendussõrke, sildu, truppe jne. See oli väga suur abi taludele, mida õnnestus ka valitsuses olles säilitada. Plaanisime ka maade ümberkruntimist, kuid 1995. a hääletati Riigikogus kõik vastavad maareformiseaduse muudatused Isamaa vastuseisu tõttu julmalt maha. Kohe, kui

võimule astus 1995. a koalitsioon, kustutati ka asundustegevuse rida riigieelarvest lõplikult. Maaga äritsejaid, keda toetas Isamaa ja ERSP, tulumajanduse arendamine ei huvitanud.

Nende kolme huvigrupi põhi-eesmärgid olid omavahel kohati sügavas vastuolus. Ükski huvigrupp polnud Eesti maaeluga rahul, enamusel puudus selge motivatsioon tegutsemiseks, rääkimata Eesti kui rahvusriigi arengule kaasa aitamisest. See oli poliitikute tegemata töö, kes ei suutnud Eesti edasises arengus kokku leppida. Loodeti Adam Smithi kõike reguleerivale primitiivsele "nähtamatule käele", mis tegelikult ka tänapäevases kapitalismis sisuliselt midagi ei reguleeri ja on ainult kasumiahnele kildkonnale kaitsekiibiks. Aja jooksul olen aru saanud, et äärmuslik liberaalne kapitalism maaelu arengule kaasa ei aita.

Eesti Maa-keskerakonna poliitikud nägid kujunevat olukorda 1993. aastal üsna hästi ette. Juba siis seisid Eesti poliitikud põhimõttelise valiku ees – kas taastame võimalikult arvuka talunike kihi (nn kesk-klassi nagu Soomes, Rootsis, Taanis ja mujal Euroopas) ja tekitame ühistegevuse eelisarendamise kaudu tõelise omanike-riigi või anname rohelise tee kapitalistlikele maaettevõtetele (uusmõisatele) ning linlikule erakapitalile (põllumajandustööstused), mis kokkuvõttes maarahva enamuse palgatöölise seisundisse viivad.

EMKE initsiatiivil ja mitmete poliitiliste jõudude toel toimus 26. märtsil 1993. a Tallinnas "Karla katedraalis" põllumeeste kongress. Sellel võeti vastu terve rida tulumajanduse ja ühistegevuse arengut toetavaid otsuseid ja paluti ka Riigikogul ja valitsusel neid toetada (vt. Põllumeeste Kongress, 26. märts 1993, Tallinn, 1993). Aasta hiljem (23. veebruaril 1994!) jõudis Riigikogu üldsõnalise otsuseni: "Maaelu ja -majandust käsitlevate seaduste väljatöötamise põhialused", mille 2. punkt sätestas: **Põllumajandusliku tootmise aluseks on tulumajandus ja eraomandile tuginev ühistegevus.** See otsus on tänaseni jõus, kuid Riigikogu sellest ei juhindu! Miiks küll?

Tundub, et rohkemaks ei olnud EMKE ka suuteline. Kahjuks Riigikogu sellest otsusest oma edasises tegevuses ise ei juhindunud. Muutmata jäid ka mitmed varasemad aktid, mis kongressi otsuste valguses muutmist vajasisid, eeskätt turu regulatsioon ja ühistutele ja liitudele kunagi kuulunud varade tagastamine. Tagantjärele tark olles, tundub, et varade mittetagastamise taga olid jällegi nii kodu- või välismaised kapitalistidest huvigrupid, kes lootsid ise nende varade omanikeks saada ja kasumit teenima hakata. Aeg näitas, et seda nad ka said.

Praegu kuulub põhiosa põllumajandustööstusest väliskapitalile ning meie ühistud etendavad ainult marginaalset rolli. ►

Meie majanduse omanikuks on erinevatel hinnangutel juba vähemalt 60% ulatuses väliskapital, mõnes sektoris (pangandus, kindlustus) koguni ligi 100%. Kui Soomes kuulub põllumajanduses tegutsevatele ühistutele 50-100%-line turuosa, siis Eestis on see paari protsendi piires. Kui Soomes tegutseb 252 ühistupanka, millel on ligi 1,5 miljonit liiget-omanikku ja 38%-line turuosa, siis Eestis on hoiu-laenuühistute turuosa alla 0,1%. Soome tarbijate ühistutele, kus on üle 2,2 miljoni liikme, kuulub jaekaubandusest 48%-line turuosa, kusjuures viimase kümne aasta jooksul on see kasvanud ligi 10% võrra. Eesti tarbijate ühistute turuosa on seevastu viimase kümne aastaga vähenenud 27%-lt 19-20%-ni.

Kurb küll, kuid Eesti turule on tulnud ka mitmed välismaised ühistud, mis on asutanud siinmail terve rea aktsiaseltsi, mille kaudu viiakse Eesti maapiirkondadest välja väga palju raha. Olen endiselt veendunud, et kui me oleksime riigina käitudes loonud võimalused meie ühistutele, oleks see raha jäänud Eestisse ja paljudel noortel oleks säilinud motiiv Eestis elada ja talumajandust (oma kodu!) arendada. Meie rahvas on nutikas ja suudab ise sama hästi majandada nagu seda suudavad soomlased, rootslased, taanlased ...

Täna saame väita, et **Eestist ei ole saanud valdavalt talumajandusele ja ühistegevusele tuginevat euroopaliku maaelukorraldusega heaoluriiki nagu kavandasime EMKE-ga 1993. a põllumeeste kongressil**. Ilmselt on selles suur süü ka omandi-, maa- ja põllumajandusreformidel, mille läbiviimisel me ei leidnud ühist keelt. Noorte isamaalaste veaks tuleb lugeda ka oskamatus neid reforme läbi viia ning juhindumist väliskapitali omakasule orienteeritud nõuannetest ja soovutustest, millest ka praegu pole loobutud. Olen oma kunagistele kaasteeliste siiralt tänulik, et me saime osaleda ja oma sõna sekka öelda Eesti Vabariigi taasiseseisvumisel ja püüdlustel maaelu arendada.

Ma annan endale selgelt aru, et tagantjärele targutamisel ja süüdlaste otsimisel pole mõtet. Poliitiline olukord on viimase 20 aasta jooksul tundmatuseeni muutunud ja nüüd tuleb rakendada hoopiski teisi ja radikaalsemaid meetmeid, mis Eestimaa eestlastele jätavad ning meie keele ja kultuuri järjepideva kestlikkuse tagavad. Siiski leian, et võib-olla avanevad meil kiiremini kui arvame mõned täiesti uued võimalused oma rahva olukorra parandamiseks, näiteks pärast ülemaailmse kapitalismi kriisi läbielamist?

Jaan Leetsar,

Riigikogu VII koosseisu liige,
põllumajandusminister 1992 – 1994,
majandusteaduste doktor

Õnnitleme aktiivset küllavannemat ja vallavolikogu liiget 70. juubeli puhul. Jõudu ja jaksu ka edaspidiseks!

Viljandi Vallavalitsus

Loodus on kevadel tuleohtlik!

Kevad on päästjategi jaoks alanud ning iga päevaga sagenevad väljakutsed kulupõlengutele. Tulekahjude kustutamine looduses võtab päästjatelt igal kevadel palju aega ja jõudu ning nõnda viibib sageli reageerimine tõsisematele õnnetustele. Eelmisel kevad-suvisel perioodil käisid päästjad kustutamas kokku 1450 kulutulekahju! Juhime tähelepanu, et kulupõlengud saavad sageli alguse hooletust lõkkepõletamisest ning kutsuge inimesi üles tuleohutusnõuete täitmisele. Meeldetuletuseks, et **kulupõletamine on elanikele aastaringsest keelatud** ja ka hooletusega põlengu tekitaja vastutab ohutusnõuete rikkumise ning õnnetuse tagajärgede eest. Lisaks kulutule leviku ohule metsa või hoonetele, hukkuvad madalas heinas elutsevad pisikesed loomad ja pesitsemist alustanud linnud.

Lõkkepõletamise ohutusnõuded:

1. Alla ühemeetrise läbimõõduga lõkke tegemisel peab lõkkekoht paiknema vähemalt 8 meetri kaugusel hoonetest või põlevmaterjali hoiukohast ning tuleohtlikul ajal vähemalt 10 meetri kaugusel metsast.

2. Üle ühe meetrise läbimõõduga tule tegemisel peab lõkke tegemise koht paiknema vähemalt 15 meetri kaugusel hoonetest või põlevmaterjali hoiukohast ja tuleohtlikul ajal vähemalt 20 meetri kaugusel metsast.

3. Tule leviku takistamiseks peab puhastama lõkkekoha ja grillimise

koha vahetu ümbruse vähemalt 0,5 meetri ulatuses kuivanud taimestikust, oksadest ning muust põlevmaterjalist vältimaks selle süttimist lahtisest leegist, kõrge temperatuurist ja sädemetist.

4. Kui lõkkekoha läheduses on hoone, põlevmaterjali hoiukoht, mets, kuivanud taimestik või turbapinnas, millele võivad tule tegemisel sädemed langeda, siis on tule tegemine lubatud tuule kiirusega alla 5,4 meetri sekundis. See on nõrk tuul, mis paneb puude peenemad oksad liikuma.

5. Lõkkekohas peab olema vähemalt üks tule kustutamiseks mõeldud esmane tulekustutusvahend – veega täidetud ämber, voolik või käsikustuti. Sõltuvalt lõkke või muu küttekolde välise tule suurusest tuleb vajadusel kasutusele võtta täiendavad tulekustutusvahendeid.

6. Lõkke tegemisel või grillimisel peab tagama järelevalve. Pärast tule tegemist või grillimist lastakse põlemisjäädid täielikult ära põleda, kustutatakse need veega või summutatakse need liiva või muu sellisega.

Tuleohutusnõuete rikkumise eest, kui sellega kaasneb tulekahju või selle oht, näeb seadus ette süüdlasele karistusena rahatrahvi kuni 300 trahviühiku ehk kuni 1200 eurot.

Marek Kiik

Lõuna päästkeskuse
kommunikatsioonijuht

Kulu põleng Viljandimaal Suure-Jaanis 04.2015

Loodust mitte tunda tähendab oma ema mitte tunda

Juhan Kunder (1852-1888)

Täna kirjutan 19. sajandi II poole ärkamisaja, aga praeguseks Viljandimaal unustusehõlma kadunud, Holstre vallas Kovalitalus sündinud oma aja mainekamast pedagoogist, eesti algupärase näitekirjanduse rajajast ning ühiskonnategelasest, kelle surmast möödub 24. aprillil 128 aastat. Miks ma kirjutan neist julge silmavaate ja uhke habemega ärkamisaja inimestest? Huvi sai alguse 2011. a projektitööst "Kultuuriloo info kogumine ja avalikkusele esitlemine", mille eesmärk oli Paistu kihelkonna rahvuslikku liikumist, ajalugu ja kultuurielu mõjutanud inimeste eluloo ning vanimate hoonete, kiriku ja koolide kohta materjali kogumine, kokkuvõtliku info trükkimine tahvlitele ja nende paigaldamine hauptplatside või siis vanimate hoonete juurde. Projektis oli ette nähtud 30 tahvlit, neist 20 tuntud inimeste elulooga tahvlit panime nende viimsele puhkepaigale Paistu kalmistul. Ajaloolistest isikutest on hea kirjutada, materjal on kättesaadav erinevatest teabeallikatest, aga paraku ei ole see uurimistöö, sest ei ole lisatud uusi andmeid olemasolevatele. Nüüd olen kirjutanud artikleid 19. sajandi II poolel Paistu kihelkonnas (Paistu ja Holstre vallas) sündinud, kuid mujale maetud ärkamisaja tegelastest nagu Jaan Lõo, Mats Kirsell, Mats Tõnissson ja nüüd Juhan Kunder.

Juhan (Johann) Kunder sündis 26.12.1852. aastal Holstre vallas Kovalitalus Ell Henno ja Hendrik Kunderi peres, kus kasvasid veel kaks tütar ning ema esimesest abielust kaks poolõde ja 16 aastat vanem poolvend Hain, kellel sai 28-aastaselt Holstre valla esimene vallavanem. Holstre kanti peeti sel ajal enam arenenud maanurgaks just lugemis- ja kirjutamisotuse pärast. Nii õppis väike Johann kodus vanemate laste kõrvalt lugema ja kirjutama ning kümneaastasena Pulleritsu kooli minnes ei valmistanud ladus lugemine talle mingit muret. Kooli juhataja/koolimeister oli Jaan Adamson, kes pidas seda kohta juba alates Kunderi sünniaastast ning oli suutnud tagasihoidliku külakooli muuta eesti rahvusliku liikumise tähtsaks keskuseks. Juhan Kunder jäi Adamsoni õpilaseks ainult üheks aastaks, kuid tema sidemed oma esimese õpetajaga katkesid alles viimase surmaga 1879. aastal.

Haridustee jätkus Paistu kihelkonnakoolis, seegi kool on eesti kultuuriloo küllalt suure tähtsusega õppeasutus. Lõpetanud 1867 kihelkonnakooli, siirdus noor Kunder poolvennalt saadud materiaalse toetuse abil Viljandisse ja asus õppima elementaarkoolis. Tema õpetajaks oli üks rahvusliku liikumise ideede kandjaid, luuletaja Friedrich Kuhlbars, kes suutis oma õpilastes äratada huvi kirjanduse vastu. Elementaarkooli lõpetamise järel pääses Kunder Viljandi kreiskooli, mille

Juhan Kunder

lõpetas 1872 väga heade hinnetega. Tema esialgseks eesmärgiks oli algkooliõpetaja kutse omandamine, selle saamiseks jätkas ta õpinguid Tartus õpetajate seminaris. Seminaris töötasid Kunderi õppimise ajal võimekad ja suhteliselt edumeelsete vaadetega pedagoogid, kes püüdsid anda õpilastele ka niisuguseid teadmisi ja oskusi, mida ametlik õppeprogramm ei nõudnud. Kolme aasta jooksul seminaris õppides said kindlakujulise aluse ka enamus Kunderi hilisematest harrastustest: huvi loodusteaduse, pedagoogika ja kirjanduse vastu. Kaasõpilased nimetasid Kunderit naljapulgaks, kes igasse kõnelusse põimis ka naljatera. Humoorimeel aitas noorel Kunderil õpingute aja kestel ja veel hiljemgi võidelda majanduslike raskustega. Et Hain Hennolt saadud toetusele lisa leida, andis Kunder eratunde, samuti ilmus 1873 tema esimene luulekogu "Õiekuu ja külm elu maanteel", kuid rahast oli ikka puudus. Näiteks seminari lõpetamise aastal 1875 oli ta sunnitud laenu võtma, et lasta endale ülikond teha.

Juhan Kunder määraiti pärast semirari lõpetamist Tartu III linnaalgkooli teiseks koolmeistriks. Algas tema viljakas pedagoogiline tegevus. Sel ajal hakkasid aga tunda andma puuduse ja pidevate pingutuste tagajärjed ning ta tervis halvenes. Ta küll paranes, aga oma lühikesel elu jooksul tuli tal korduvalt võidelda haigustega. Tartusse jäi Kunder ainult üheks aastaks. 1876. a siirdus ta Rakverre alatiseks elama, algul töötas elementaarkooli õpetajana, 1879. aastast hakkas ka kreiskoolis tunde andma. Õpetamise kõrvalt õppis Kunder ka ise ning 1879 sooritas kreiskooliõpetaja eksami. Kunderi õpilaste hulgas olid näiteks tulevased kunstnikud Kristjan ja Paul Raud, näitleja Aleksander Trilljäär, helilooja Konstantin Türrpu jt.

Rakvere oli sel ajal kiiresti kasvav provintsilinnake, elanikke oli juba 4000 ringis. Linna kasvu soodustas 1870. a avatud Tallinn-Peterburi raudtee. Linnas elavnes käsi- ja väiketööstus, kuid suurtööstust ei tekkinud. Kunder tutvus kohaliku kooli-inspektori, pastori ja apteekriga jt, kes moodustasid linna seltskondliku "koorekihi". Samast ringkonnast pärines ka Theophile Freiberg, kellega Kunder 1878 abiellus. Aasta pärast elati juba kaasavarana saadud majas, vaevalt alatises rahapuuduses vaevlev pedagoog oleks suutnud maja osta.

Kunder ei jäänud kõrvale ka kohalike ühiskondlike ülesannete täitmisest. Nii tegutses ta aktiivselt Rakvere linnavolikogus eelarve- ja tervisekomisjonis, organiseeris Rakverre laenuraamatukogu ja muretses sellele raamatuid, samuti pidi koolmeister tolleaegsete arusaamade järgi osalema vabatahtliku tuletõrjeühingu töös, ta oli ühingu abiesimees. Et rahamuresid leevendada, tõlkis ta saksa ja vene keelest populaarteaduslikke artikleid ja ilukirjandust. Hariduse sisukamaks muutmiseks koostas Kunder loodusõpikuid ning avaldas menuka 3-köitelise "Maakera elu ja olu" (siit on võetud ka tsitaat pealkirjaks), milles arendas oluliselt loodusteaduste eestikeelset terminoloogiat. Tema ümberjutustus "Kalevipojast" kujunes tuntud rahvaraamatuks ning tänapäevalgi teame muinasjutte "Suur Peeter ja Väike Peeter", "Ahjualune" jt jutud, legendid kogumikust "Eesti muinasjutud" (1885). Tema kõige õnnestunumaks näidendiks kujunes naljamäng "Kroonu onu", mis ilmus 1885. a Tartus avaldatavas ajakirjas "Meelejahutaja", mida ta ise toimetab kirja teel aastail 1885-1886.

Kunderi ammuseks unistuseks oli saada õpetajaks rajamisel olevas Eesti Aleksandrikoolis (ta oli Rakveres 1879 asutatud Aleksandrikooli abikomitee esimene president), oma esialgu poolsalajasest mõttesoovist kirjutata Hain Hennole, kes oli kooli asutamise üks algatajatest ning kes kiitis selle mõtte heaks. 1881 võimule saanud tsaar Aleksander III oli algatanud jõulise venestamispoliitika, mille tõttu luhtus ka Aleksandrikooli avamine eestikeelsena. Nii siirduski Kunder 1886 Kaasanisse, et end täiendada vene keeles ja kuulata Kaasani ülikoolis vabakuulajana loodusteaduse, zoologia, botaanika jt loenguid. Kaasani valis Kunder oma sõbra ja Holstre vallast pärit keeleteadlase Mihkel Veske (1843-1890) pärast, kes oli määratud Kaasani Ülikooli soome-ugri keelte õppejõuks. Õpinguteks lubatud 750 rubla toetusena jäi saamata nõ juriidilistel põhjustel, kuna 25-liikmeline komitee oli varem otsustanud, et kogutud raha kasutatakse otseselt kooli õppetegevuse huvideks. Võimalik oli, et Hugo Treffner mõjutas komiteeliikmeid mitte toetama Kunderi õpinguid, sest ta

nägi Kunderis oma konkurenti Aleksandrikooli juhataja kohale. Kunderil õnnestus mõnede kursuste kuulamine ilma eritasuta, kuid rahamured jäid ja ta oli sunnitud tegema mitmeid laene. Ta lootis, et pärast enesetäiendamist Kaasanis määratakse ta Aleksandrikooli inspektori või juhataja ametikohale. Aga siis hakati linnakooli (avatav Aleksandrikool kuulus nende hulka) inspektoreilt/juhatajatelt nõudma täielikku kõrgemat haridust ning see sundis Kunderit oma õpinguid jätkama. Ta astus 1887 Peterburi kõrgemasse Pedagoogilisse õppeasutusse, ühtlasi kuulas loenguid sealses ülikoolis.

Pingeline õppetöö, pidev rahanappus, lühikeseks jäänud uneaeg ja muretsimine koju jäänud naise pärast mõjusid Kunderi tervisele, muutes ta haigustele vastuvõtlikuks. Ta haigestus tüüfusse ning kurnatud organism ei suutnud enam tovele vastu panna. Kunder suri 12. (24.) aprillil 1888. aastal. Tema põrm jõudis Rakvere jaama 27. aprillil, jaama oli kogunenud suur hulk rahvast ning tema ärasaatmisel oli matuselisi 1500 ringis, matus kestis kolm tundi. Eesti Kirjameeste Selts, mille asepresident oli Kunder olnud kuni 1886, Põllumeeste Selts jt ühenduste esindajad olid kohal, ajalehed avaldasid nekrolooge, seega 19. saj II poole suurkuju surm ja matused kujunesid üldrahvalikuks ja tänapäevaseks väljendatuna meediasündmuseks. Kui sama aasta sügisel avati Põltsamaal Eesti Aleksandri-linnakool (tsaarivõimude survele venekeelsena), siis annetati koolile C.R.Jakobsoni ja J.Kunderi portreed. Kunderi hauale püstitati sõprade poolt kogutud rahaga 1890. aastate keskel hauatähis. Kunderi surmast 50 aasta möödumisel püstitati talle 1938 Rakverre mälestussammas, mille loojaks oli skulptor Roman Haavamägi (1891-1964). Kaasanis viibides kirjutas Juhan Kunder luuletuses "Kask": "Istutage minu hauale / kord see metsa mürsja, armas, ilus, / kask, sa ülikallis minule, / armsaim rahupaik mul sinu vilus." 2005 istutasid Juhan Kunderi Seltsi liikmed hauaplatsile noore kasepuu.

Juhan Kunder ei katkestanud sidet lähedastega ja sõpradega Holstre vallast, ta pidas kalliks oma kodukohta, seda ümbritsevat loodust ja ka vaimsust, mis oli võrreldes Põhja-Eestiga erksam ja arenenum. Kaunis isamaalaul: "Kui siit pilvepiirilt alla vaatan / üle öitsva Eestimaa" oli inspireeritud suurepärastest vaadetest Mäelt-Kovalil kõrgelt kingult üle Tarvatu põllulagendiku, mille taga paistsid Võrtsjärve läikiv veepind ja täpikestena Rannu ja Ruhja kiriku tornid. Ka kodused hoidsid Kunderi mälestust, Juhan Aavik (1884-1982) meenutas oma raamatus "Muusikaradadelt", et Alt-Kovalil aidas oli väike muuseum, kuhu oli kogutud Kunderist fotod, esemed, trükitud teosed, käsikirjad jm. Oma esimesele õpetajale, Jaan Adamsonile pühendas Kunder luulekogu "Kümme laulu". 1972 pani "Koidula" kolhoos Kovalil talu õuele, kus oli Hennode

Juhan Kunderi sünnikohta tähistav kivi (Kovalil talu, Holstre vald, Viljandimaa). Foto: Vaik, Tallinn, august 1972

Juhan Kunderi kivi tänapäeval, pilt tehtud aprillis 2015

suguvõsa elanud ja töötanud 108 aastat, hävinud elumaja asemele mälestuskivi Hain Hennole ja Juhan Kunderile. 1920. aastate algul, kui Viljandisse rajati uusi tänavaid, anti kolmele tänavale rahvusliku liikumise aja tegelaste nimed: Lydia Koidula, Mihkel Veske ja Juhan Kunderi.

MTÜ Juhan Kunderi Selts loodi 1992 eesti kirjaniku ja kooliõpetaja ideede jätkamiseks, kes tegi oma elutöö Rakveres. Selts peab tähtsaks tööd noortega, korraldades õpilaste kirjandusliku omaloomingu ja joonistusvõistlusi. Neil lõövad kaasa õpilased üle kogu Virumaa. Seltside aastal (2005) panid võistluse võitjad Pandiveres kasvama oma metsa. Kunderi selts on väga tähtsaks pidanud täiskasvanute vabahariduslikku koolitust, millega tegeleb 1999. aastal loodud rahvakool. Rahvakoolil on oma nõukogu ning koolitusluba 18 õppevaldkonnas, samuti pädevad koolitajad. Seltsil on praegu 41 liiget, kellest enamik on tegevad hariduspõllul. Seltsi juhib 7-liikmeline juhatus.

Suurema tööna renoveeriti 2006. aasta jõuluks seltsi ruumid (Pikk tn 29) - 3 tuba ja teisele korrusele viiv trepikoda. 2012. aasta kuulutati Kunderi aastaks Juhan Kunderi 160. sünni- ja seltsi 20. aastapäeva auks. Ilmus ka teine raamat, mis tutvustab Juhan Kunderi peret ja Kunderi seltsi. Raamat kannab pealkirja "Mõeldes Juhan Kunderile" (koostaja Helgi Pajo). Alates 26.12.2012 annab Kunderi selts välja Juhan Kunderi nimelist Vaimsuse auhinda. Esimese auhinna laureaati on Kunderi-uurija Odette Kirss. 2013. aastal sai selts oma lipu.

Juhan Kunderi elukäigu kohta sain põhjaliku materjali Karl Laigna raamatust "Juhan Kunder. Mitmekülgne kultuuritegelane" (1959), Villem Altkoa artiklist ja seltsi poolt avaldatust. Tänuväärne on MTÜ Juhan Kunderi tegevus Kunderi mõtete ja saavutuste taaselustamisel. Jõudu ja energiat soovides Viljandi valla nimel,

Mall Ingermaa

Rõõmsameelsed matkarajal kevadet otsimas

21. märtsil otsustasid Täna-silma Rõõmsameelsed kevade algust tähistada ühise matkaga Võrtsjärve lähiste-le. Sõitsime piknikukorvidega varustatuna esialgu Ulge puhkealale. Heitsime pilgu jääkattes Võrtsjärvele tehes väikese eelsoojenduse metsa all ja järve kaldal kõndides.

Teekonda jätkasime autodega Vaibla puhkealani, kus panime ühiselt paika edasise liikumismarsruudi. Mõõdukas tempos liikumise järgi jalgsi Vaibla rannast mööda metsateed Leie bussipeatuseni. Vapral sammul astusid ka kõige noorem 2,5 aastane Mairo ja kõige vanem vana-ema Milvi ligi 3 kilomeetrilisel matkateel. Poisile pakkusid kordamööda abikätt ja selga Avo ja teised matkalised. Vaatamata järele ja konarlikule maapinnale rühkisi-me rõõmsalt kokkulepitud kohtumisaiga suunas, kus ootasid meid Pille ja Meelis autodega. Teekonna viimased sajad meetrid kippusid venima ja sihtpunkt näis üha kaugenevat. Lõpuks ilmusid silmapiirile elupäästjad autod, mis viisid meid Valma suunas, et päev lõpetada sealse külamaja juures grillimise ja muljetamisega.

Väsinud matkasellid piknikut pidamas

Fotod: PILLE SIHVER

Värske kevadine õhk ja kerge füüsi-line pingutus olid oma töö teinud, sest kõik piilusid arglikult grillmeisteri Meeli-se suunas. Esimesed tulised vorstikesed haarati lennult. Kaasavõetud kuum kohv, tee ja kohupiimakook olid järele järve kaldal veedetud puhkuse hõrgutavad

lõpetajad.

Tänu sõnad külamaja perenaisele Anne-le ja sõit kodutele võis alata. Autos istudes olime natuke väsinud, kuid õn-nelikud kordaläinud matka üle.

Luule Soovik
Rõõmsameelne matkaja

Kevadel Heimtalis

Kevad ja päike päästavad valla nii meeled kui looduse.

Märtsikuu viimasel laupäeval olid Rohelise Jõe maa piirkonna ettevõtjad ja seltsid külaliste ootel. Avatud uste päeval "Kaks kohviringi ümber Soomaa" osales ka Kuhjaverre külase, kes avas teatrikohviku kodust kaugemal Heimtali mõisas. Külalisi tuli lähedalt ja kaugelt, paarikaupa ja tervete perede ning suguseltsiga. Külaliste arv jäi veidi alla saja ning neli tundi kestnud kohviku jaoks oli see päris paras hulk, et kõik end hästi tunneksid. Peaesineja oli Kuhjaverre küla-teatri päeva patroon Kalju Komissarov, kes tuli koos abikaasa Evega. Suupisted ja kohv, võimalus ise küpsetada vahvleid ja teha mõnus võileib ja küsida kohvi-

kupidajalt näpunäiteid – see kõik toimus Ariaane Truu töötoas (OÜ Lootuste Tee). Puutöökojas tegutses väsimatult Tarvo Prinzmann (tööõpetuse õpetaja), kes ei saanud samuti ainsatki hingetõmbepausi, sest huvilisi jagus kogu aeg.

10. septembril on kavandatud selles piirkonnas järgmine "Kaks kohviringi ümber Soomaa".

Kooliõuel võtab samuti kevad oma osa ja on aeg aktiivsemalt õues õppima hakata. Heimtali koolis on selleks väga head tingimused. 1. klassi õpetaja Küllike ja 6. klassi loodusõpetuse õpetaja võtsid ette ühistunni, kus otsiti kevademärke mõisapargis. Alustuseks räägiti tunni eesmärgist ja tegutsemisplaanist. Üheskoos leiti sinililli, võrreldi samblaid ja samblikke,

nähti esimest liblikat, nähti ja uuriti, mis seisus on sarapuude urvad.

Kevadeti on meie koolis veel üks tore päev, kui kohtume eeloleval sügisel kooliteed alustavate laste ja nende vanematega. Enamus kasutavad seda võimalust koolimaja, juhtkonna ja lapse esimese õpetajaga tutvumiseks. Seekordki tutvustasime hariduse andmise ja hoonete võimalusi, pakutavaid tugiteenuseid ja huvitegevust ning koolivormi. Andsime ka veidi nõu, millega allesjäänud aega sisustada, et sügisel muutusteks paremini valmis olla. Lapsed tegutsesid esimest korda oma esimeses klassis ja tutvusid üksteise ning õpetajaga.

Kena kevadet!

Urve Mikk Heimtalist

Kalju Komissarovit kuulati tähelepanuga

1. ja 6. klass õuesõppe tunnis Heimtali mõisapargis

Teatripäev Paistu rahvamajas

16. märtsil kogunesid Paistu rahvamaja maakonna koolide kesk- ja vanema astme näiteringid, et saada ülevaade üksteise tehtust ja esitada oma looming ka žüriile hindamiseks. Toimus Viljandimaa koolide kesk- ja vanema astme teatripäev.

Keskastmes, kuhu kuuluvad 5. – 9. klassi näiteringid, osales kolm kollektiivi. Ramsi Vaba Aja Keskuse näitering tõi vaatamiseks ja hindamiseks etenduse “Helde puu”, mille on samanimelise muinasjutu järgi näidendiks vorminud ringi juhendaja Ester Valk. Lavastuses kasutatakse huvitavaid varjuteatri elemente.

Viljandi Huvikooli näitering esitas kollektiivselt loodud näidendi “Kummaline kortermaja”. Ringi juhendab Triin Laas.

Viljandi Jakobsoni Kooli näitering, keda juhendab Reet Leets, tõi kaasa etenduse “Kaks muinasjuttu”, kus olid huvitavalt seotud Türgi ja Eesti muinasjutud.

Gümnaasiumiealiste grupis oli kahjuks väljas ainult üks trupp, see tuli Abja Gümnaasiumist. Juhendaja Andres Linnupuu oli lavastanud näidendi “Sarjametsa vilus”, mis on instseneering Dylan Thomase teosest “Piimetsa vilus”.

Võidukas Ramsi Vaba Aja Keskuse näitering

Etteasteid hindas žürii koosseisus Kersti Sillaots, Enn Siimer, Ene Saar ja Evelin Lagle.

Kõiki kollektiive tänati Viljandimaa Omavalitsuste Liidu tänukirja ja Mulgi Savikoja valmistanud meenega. Samuti anti hulgaliselt välja eriauhindu ning kõiki kollektiive kostitati ka sooja lõunaga.

Keskastme truppide hulgas kuulutati parimaks Ramsi Vaba Aja Keskuse näiterupp, kellel on au esindada Viljandimaad 22.–23. aprillil Jõõpres toimuval koolide

keskastme riigifestivalil.

Vanema astme näiteringide au kaitseb Abja Gümnaasiumi näitetrupp 8. – 10. aprillini toimuval riigifestivalil Rakveres.

Sündmust toetasid Haridus- ja Teadusministeerium, Kultuurkapitali Viljandimaa Ekspertgrupp ja Viljandi Vallavalitsus.

Täna kõiki osalejaid, juhendajaid, žürii liikmeid ja rahastajaid!

Piia Mänd

Paistu rahvamaja juhataja

Paistu kool tunnustas omaloomingu autoreid

Emakeelepäeva puhul tunnustati Paistu Koolis parimaid omaloomingukirjutajaid.

Nagu tavaks saanud, tehti sel pidulikul päeval teatavaks, kes emakeeletundides luuletusi, haikusid, jutukesi, muistendeid, krimkasid või muid kirjandusvorme katsetades kõige vahvamate tulemusteni on jõudnud. Emakeeleõpetajate poolt võistlusele välja valitud kirjatöid hindas žürii, kuhu kuulusid Paistu Raamatukogu juhataja Vivika Virgu, Paistu Kooli direktor Merike Kald ning õpetajad Koidu Vaks, Triin Vaiksoo ja Helle Leppik.

Seekordsed omaloominguvõistluse laureaadid on:

1.–3. klassi õpilaste vanuserühm

1. ANETE ADELBERG muistend “Saia”
2. RANNO KIRSS luuletus “Unistus”
3. KEN-KRISTJAN JÕESOO “Lumememmede pidu”

Eriauhind: KARL AALMAA “Minu unistus”

4.–6. klassi õpilaste vanuserühm

1. KÄRTTU PÕRK “Põnevusjutt” ja luuletus “Kevade ootus”
2. ELIN ANIJÄRV “Kummaline esietenendus”
3. ERIC-VIKTOR METTUS “Poiss ja tool”

Eriauhind: ALEX ROMPONEN “Kui ma oleksin 35-aastane”

7.–9. klassi õpilaste vanuserühm

1. TRIINU ORAV luuletused

2. KAROLIINE PÕLD “Krimka”
2. KAROLINA PUGAL “Ärkasin ja olin oma toas”

Eriauhind: ANNE-MAI LEMBINEN luuletused

Helle Leppik

Eesti keele ja kirjanduse õpetaja

NOPPEID

OMALOOMINGUKONKURSILT:

KEVADE OOTUS
Kärttu Põrk, 5. klass

*Jõuaks kätte juba kevad,
Viskaks nurka jope.
Ilmad järjest soojenevad,
Välja tuleb päike.*

*Tuleb valgus, tuleb sära,
Lumi tõmbab uttu.
Lapsed teevad rohkem kära,
Grete läheb tuttu.*

*Tärkab kirev loodus,
Aias lumikelluke.
Laua all sootuks
Hüireke imetilluke.*

*Jooksen kiiresti õue
Rohelisele murule.
Kevad poeb põue,
Ema ruttab turule.*

SAIA

Anete Adelberg, 3. klass

Elas üks talunaine, kes oskas hästi saia küpsetada. Keegi ei olnud tema salapärase retsepti teada saanud. Ta muudkui küpsetas ja rahvas rõõmustas. Ühel päeval tulid pätid saialõhna peale kohale. Nad sõid ja mõtlesid, küll on hea sai. Nad läksid perenaise juurde ja röövisid retsepti. Kodus hakkasid röövlid saia küpsetama. Muudkui küpsetasid ja küpsetasid, kuid nende sai ei tulnud välja. Nimelt, ei olnud neil head südant ja õiget ahju. Keegi ei tahtnud pättide saia. Talunaine aga küpsetas saia edasi ja kogus kuulsust. Tema saia tundis terve maailm. Sellest ajast peale on selle koha nimi Saia.

Triinu Orav, 7. klass

*Taevast kukuvad
lumehelbed vaikset
talv on tulekul*

*Süütan küünla
Ning vargsi piilun
Kes salamisi
Pimeduses hiilib*

*Jääkülm käsi riivab mu kätt
Ning ma kiljatan
Tuul küünlaleegi kustutab
Silmad sulgen ma*

Teatripäev Saarepeedil

Koos sooja ja päikesepaistelise kevade saabumisega tähistab Saarepeedi lasteaed teatripäeva - see on meie traditsiooniks juba aastaid. Hommikupoolikul esinesid lasteaia lapsed algklassidele. Mesilaste rühma lapsed esitasid etenduse: "Mis see kevad on?" ja Sipelga rühma lapsed esitasid näidendi: "Ella jonn ja Pilvekoll!" Etendused võeti koolilaste poolt hästi vastu. Õhtul oli lasteaia laste vanematele esinemine. Saal oli rahvast täis, kuid see ei muutnud meie väikseid näitlejaid sugugi araks. Etenduste vaheajal oli väike suupistelaud. Oli tore ja õdus õhtupoolik. Kindlasti jääb see meile traditsiooniks veel paljudeks aastateks.

Saarepeedi lasteaiaõpetaja
Virve Kallak

Mesilaste rühm, näidendi juhendaja on õpetaja Piret Ahosepp

Pidulik naistepäev Paistu lasteaias

8. märts on rahvusvaheline naistepäev. Piilupartide rühmas oli sel nädalal teemaks viisakus. Kuna viisakuse alla kuulub ka külaliste vastuvõtmine ja üllatuste valmistamine, siis otsustasime oma rühmas korraldada ühe väga piduliku päeva. Eelnevalt oli lastevanematele jagatud info, et sel päeval tuleb riietuda pidulikumalt kui tavaliselt. Lastele midagi varem rääkimata, kutsusime kokku ühel hetkel kogu rühma poisid. Üks õpetaja koos poistega hakkas eraldi ruumis tüdrukutele ilusaid lillekesi meisterdama. Tüdrukud samal ajal valmistasid ette rühmaruumi ja peo juurde kuuluvad mängud. Lastel endil oli väga põnev ettevõtmine just sellepärast, et kumbki pool ei teadnud, mis teises ruumis toimub. Tüdrukute ettevalmistuste hulka kuulus: laudade paigutamine ja nende katmine, ruumi kaunistamine, kohtade valik, mängude valik ja ettevalmistamine, peojuhi määramine ja külaliste vastuvõtmise korraldamine. Poisid said tulla pidulike riiete ja lilledega toredale peole. Selgus tõsiasi, et lapsed oskavad

Lapsed kenasti kaetud peolaua taga

olla väga viisakad ja lahked kui sellest on eelnevalt räägitud ja kõik omal käel läbi proovitud. Oli üks meelde jääv pidu koos

pidulike lastega.

Paistu lasteaia Piilupartide õpetaja
Tiia Randpere

Õpetajad mängisid taas võrkpalli

12. märtsil toimus Heimtali Põhikooli spordihoones üleeestiline õpetajate võrkpallivõistlus Raudnaine 2016. Võistlus toimus juba seitsmendat korda. Osavõtjaid oli rekordiliselt üheksa: Heimtali Põhikool, Viljandi Kesklinna Kool, A.Kitzbergi nimeline Gümnaasium, Lahmuse Kool, Rannu Kool, Keila Kool, Saarepeedi Kool, Põltsamaa Ühisgümnaasium ja sportlike võrkpallurite ühisvõistkond Viimane Vahetus. Sel korral mängiti kolmes ala-

grupis, igas alagrupis kolm võistkonda. Heimtali PK võistkond (koosseisus Eero Metsvahi, Marko Koks, Aivo Maalmeister, Ain Aasmäe, Tiia Parik, Erika Aas ja Eena Verhovõh) saavutas viienda koha. Meid edestasid Viimane Vahetus, Rannu Kool, Põltsamaa Ühisgümnaasium ja Saarepeedi Kool ning meile järgnesid Lahmuse Kool, A.Kitzbergi nim Gümnaasium, Viljandi Kesklinna Kool ja Keila Kool. Pärast võitluslikke pallimänge oli hea võimalus jalga keerutada Udo Bändi

saatel ja kolleegidega niisama lõõgastuda. Õhtusteks vahepaladeks olid Kesklinna Kooli naisõpetajate meeleolukad tantsud ja meesõpetajate laul. Heimtali võistkond oli ette valmistanud päästeameti-teemalise viktoriini. Järgmise aasta naistepäeva paiku on jälle oodata üht või(s)tluslikku päeva. Täname Mones&Tuuri vee eest ning Mykenet puuviljade eest.

Raudnaise korraldajad Tiia Parik, Erika Aas, Eero Metsvahi ja Marko Koks

EMAKEELEPÄEVA TÄHISTAMINE

Saarepeedi Koolis

Reedel 18. märtsil tähistasid Saarepeedi Kooli algklasside õpilased emakeelepäeva. Õpetaja Astrid rääkis sissejuhatuseks, miks tähistatakse emakeelepäeva. Seejärel lugesid neljanda klassi õpilased imeilusaid luuletusi emakeelest ja emakeelepäevast. Pärast seda saime kuulda, kuidas meie õpetajad endale nimed said.

Kolmanda klassi lapsed olid kirjutanud muistendeid, mida nad meile ilmekalt ette kandsid.

Kui luuletused kuulatud, asusime päeva põnevaima osa juurde. Igaüks sai endale loosiga tõmmata ühe täishääliku ning ülesande leida üles laud, millel oli sama märgistus. Võistkonnad valmis, sai viktoriin alguse. Iga rühm sai endale mitu ülesannet.

Kui kõigil olid küsimused lahendatud, toimus äraarvamise mäng, milles oli vaja teada kõnekäände. Need tuli esitada etteüldidena. Oli huvitavaid lahendusi. Äraarvamine oli keeruline, kuna tänapäeval ei kasutata enam nii palju kõnekäande.

Õpetajad tegid kokkuvõtte viktoriini tulemustest, mis olid üsna võrdsed. Õpilased said juurde teadmisi ja üllatuseks šokolaadist tibu. Aeg möödus kiiresti ning me ei märganudki, kuidas kaks tundi juba läbi olid saanud.

Viktoriinil tuleb pead tööle panna!

Aitäh õpetajatele, kes meile selle ürituse korraldasid!

Miina Kriisa,
4. klassi õpilane

Heimtali raamatukogus

Emakeelepäeva on Heimtali raamatukogus tähistatud igal aastal. Sel aastal sai kutsutud raamatukokku Heimtali põhikooli 1.-5. klassi õpilased. Ürituse sissejuhatuseks rääkis raamatukoguhoidja päeva tähtsusest ja sellest, miks just sel kuupäeval emakeelepäeva tähistatakse. Varem olime otsustanud, et õpilased loevad sellel tähtsal päeval Heljo Männi luuletusi. Emakeeleõpetajad olid luuletused lastele varem selgeks õpetanud ja igat klassi esindas 2-3 tublimat lugejat.

Laste esitust oli tõesti nauditav kuulata. Kuna laste huvi raamatute lugemise vastu järjest langeb, siis võttis Heimtali raamatukogu vastu otsuse hakata premeerima tublimaid lugejaid erinevate klasside arvestuses. 2. klassi tublim lugeja on Ron-Oskar Ruben, 3. klassis Andra Karu, 4. klassis Helen Parik, 5. klassis Janete Pähn. Valik sai tehtud Heimtali raamatukogu kasutamise järgi ja preemiaks oli muidugi raamat. Kahjuks vanemas kooliastmes ei olnud võimalik preemiat välja anda, sest

Lugemishuvilised lapsed Heimtali raamatukogus

väärilisi kandidaate lihtsalt pole. Osavõtjatele oli raamatukogu poolt kaetud väike pidulaud.

Astrid Kuusik Heimtali raamatukogust

Päri raamatukogus

Emakeelepäevale kogunesid Päikesekiire lasteaias Leparinu rühma lapsed, kellele tutvustati hinnatuid ja populaarsemaid eesti lastekirjanikke. Samuti said lapsed vaadata Heljo Männi lasteraamatuid näituselt, mis korraldati kirjaniku 90. sünnipäeva puhul.

Ürituse teises osas loeti koos väga vaimukaid ja vahvaid luuletusi Ülle Kütseni raamatust "Tark lauajalg".

Emakeelepäevast võttis osa 12 last.

Sirje Saard
Päri rahvaraamatukogu direktor

Sündmused Viiratsi rahvamajas

Märtsikuu koolivaheajal oli võimalus osaleda kahel Viiratsi rahvamaja poolt pakutaval sündmusel. 22. märtsil toimus matk Viljandi vanalinna, kus jaguneti fotojahi võistkondadeks. Kohapeal said kõik grupid üheaegselt kätte ülesannete lehed, millel oli välja valitud üheksa põneva ukse pildid. Meeskonna ülesandeks oli leida pildil olev uks ja kirjutada selle alla tänava nimi, maja number ning täita foto all olev ülesanne st fotografeerida kirjeldatud tegevus. Tuleb tunnistada, et massid sellel ettevõtmisel ei murdnud, aga kohale tulnud kümnekonnal lapsel oli pealtlõuna mitu tundi täidetud huvitava tegevusega. Ülesannete lõpuks olid kõik väga väsinud ja ühiselt otsustasime tagasitulekuks kasutada ühistransporti. Kokkuvõtete tegemise ajal rahvamajas oli võimalik küpsetada ahjus pirukaid, valmistada kosutav tee ja katta laud.

Paar päeva hiljem oli välja pakutud saabuvate pühade tarbeks munade vär-

vime looduslike materjalidega. Selles töötoas osales paarkümmend last. Valged munad said endale ümber huvitavad rüüd, milleks kasutati kujundi loomiseks värsket tilli- ja peterselli oksa ning füüsali ümbrist. Kõik see pakiti suka sisse, kinnitati niidiga ja keedeti nii punaste, kui ka kollaste sibulakoortega. Munad võis kujundaja koju kaasa võtta.

Aprilli esimesel päeval me nalja ei teinud vaid pakkusime rahvale võimaluse kuulata Tiia Andressoni näpunäiteid nii aia, kui ka kodutaimede tarvis. Eks oma käega kasvatatu ole ikka toidulaual kõige tervislikum. Loeng ehitus üles loovalt. See tähendab seda, et loojaks oli publik ise. Kohaletulijad esitasid sedavõrd palju küsimusi, et nendele vastamine võttiski märkamatuks ära paar tundi reede õhtust.

Täna kõiki osalejaid ja sündmustele kaasaaitajaid!

Maire Paju
Viiratsi rahvamaja juhataja

Foto: MAIRE PAJU

Pühademunade värvimise töötuba oli populaarne!

Päikesekiire lasteaiapere tegi teatrit

Kolm aastat järgemööda on Päri lasteaias traditsiooniliselt tähistatud keskkonnateatri nädalat "Metsamoori pajatused". Sel aastal saime eriti õnnelikud olla selle üle, et teatritegemise idee võtsid soojalt vastu ka teised meie lasteaiarühmad Puiatu ja Pärsti lasteaiast. Etenduste ettevalmistamise juurde kuulub keskkonnaalaste teadmiste uurimine, avastamine ning õpitu kordamine viktoriinide ja praktiliste tegevuste kaudu.

31. märtsil kogunesid kõik Päikesekiire lasteaias õppekohad teatripäevale Pärsti mõisa, et üheskoos nautida teatritegemise põnevat maailma ning läbi etenduste õpetlikku kogeda.

Teatripäev algas külalisetendusega "Metsavana lood" näitlejateks E. Lillepea, R. Aas ja Kadri.

Seejärel esitasid Pärsti lasteaias Pääsupesa rühma lapsed "Jussikese seitse sõpra" ainetel säästlikku mõtteviisi ja hoolivust õpetava etenduse.

Päri lasteaias Lepatriinu rühma lapsed etendasid näidendi "Kadunud täpid". Õpetliku loo kaudu tehti tutvust putukate-, metsaloomade-, lindude- ja kahepaiksetega. Tähtsale kohale asetus puhtuse pidamine ning üksteise abistamine.

Puiatu lasteaias tõi külakostiks loo "Loodus kotis". Kotist tulid välja metsapuud, metsloomad ja linnud ning kõikidele elamiseks tarvilik sõber PÄIKE. Lugu rääkis oma kodukoha looduse hoidmisest.

Päri lasteaias Mõmmi rühma kõige noo-

Lepatriinude rühma etendus Kadunud täpid

remad lapsed näitasid oma oskusi päev varem Pärsti lasteaias ja esitasid loo "Kalli...". Lugu rääkis loomarahva sõbralikust eluolust ning loomapoegade vajadusest kallistuste järele nagu inimestelgi.

Keskkonnateatri nädala raames, tänu koostööle Keskkonnaametiga, saime tutvust teha Lotte loodumänguga. Tegemist on mahuka Eestimaa looduse teemasid tutvustava interaktiivse lauamänguga. Sobib suurepäraselt uute huvitavate teadmiste kogemiseks ja koos nuputamiseks. Lapsevanemad olid selle ettevõtmise juures suureks abiks.

Lõpetuseks saab öelda, et üheskoos ühiseid väärtusi hoides hoiame loodust, lähedasi ja iseenast eemal hävitavast, maad kurnavast mõtteviisist.

HOIAME LOODUST!

Täna kõiki osalejaid, õpetajaid ja korraldajaid!

Lotte Loodumängu põnevad hetked

Kohtume uuel aastal uute keskkonnateadmisi tutvustavate lugudega.

Piret Mädamürk
Päikesekiire lasteaias direktor

Vahva õhtu emadega

Naistepäeva eelõhtul kogunesid Saarepeedi lasteaia väiksed Mesilased ja Sipelgad kokku ja veetsid ühe vahva õhtu emadega.

Tervitusluuletuse järgselt said emad ja lapsed koos meisterdada. Juhendaja Eveli käe all valmisid savist imelised nõõbid, prossid, kujukesed ja ehted. Nii pisikestel kui ka emadel oli vahva panna savi vormidesse või seda rullida ning oma kätega ilu luua.

Savitööd valmis, suundusime edasi saali, kus lapsed tundsid ära oma liikumisõpetaja Kertu. Keegi neist ei osanud

aga oodata, et esinema on tulnud linna koolist suured tüdrukud ja poisid. Tantsud viisid kaasa mustlasmaailma ja karnevalide pealinna Riosse. Neid kostüüme nähes vajus nii mõnelgi pisikesel preilil ja härral suu lahti ja lapsevanemate seas kerkis küsimus, et millal meie lapsed niimoodi tantsima hakkavad. Vastus oli muidugi lihtne: siis kui veidi veel kasvavad.

Hiljem söödi koos kringlit ja joodi morsi. Arutati lasteaia- ja ilmaelu üle ning tõdeti, et üks ilus õhtu on taas korda läinud.

Lapsevanem

Signe Kivimäe

Koos emadega on tore meisterdada!

Otsime MUNA

Kohe pärast pikka nädalavahetust ja kauneid kevadpühi ei lasta ometi edasi puhkama jääda. Saarepeedi lasteaia Mesilaste rühma kasvatajad organiseerisid lastele ja vanematele ühe pühajärgse kohtumise Vareseägedes.

Olgugi, et trepp Vareseägedesse on muutunud pea olematuks, rühkisid kõik vapralt mäest üles. Legendikul hakkasid aga mängud pihta. Ehitati pesa, kuhu nii lapsed, kui ka lapsevanemad said visata plastikust "mune" – kes aga rohkem pesa mune sai, oli võidumees. Samal ajal läksid mööda matkarada esimesed tiimid orienteeruma. Maastikumängu neljas punktis tuli kokku koguda neli tähte ja lahendada nii kergemaid, kui ka veidi raskemaid ülesandeid.

Raja lõppu jõudes tuli kogutud tähtedest moodustada sõna – kes sai sõnaks ANUM, kes aga MUNA – loe mida pidi tahad. Tasuks vaeva eest, leidsid mängijad korvikesse, mis oli täidetud šokolaadist munadega.

Veel ehitati lumest mune, kaunistati neid vastavalt oma maitsele ja mis kõige olulisem, kaasatoodud munadest valiti Miss Muna. Kui lemmikmuna valitud, sai oma munaga veel mäest alla kaugust veeretada ning kui su muna veel terveks jäi, võisid sellega vastu teisi mune koksida. Pösed munasöömisest punnis ja värskest õhust toredasti roosad, veeresid nii väikesed kui suured lõpuks laiali oma kodudesse.

Aitäh Piret, Riina ja Eda, pühad said ilusa punkti!

Lapsevanem **Signe Kivimäe**

Munade veeretamine pakkus lusti nii suurtele kui väikestele.

Kuidas tekkis Saarepeedi?

Loovtöö

Ühel ammusel ajal sõitsid kaks venda mööda maanteed. Kaksikvennad Juhan ja Juku silmasid suurt saare salu. See hakkas neile nii meeldima, et nad otsustasid sinna talu rajada.

Nimeks panid Saare salu. Saare salu kosus ja kasvas. Ühel ilusal suvepäeval otsustas vend Juhan minna kalale. Ta sammus mööda metsi ja orgusid kuni jõudis imeilusa järve äärde. Püüdes järve ääres kala, möödus Juhan aeg ruttu. Märkamata oli kätte jõudnud õhtu. Juhan vaatas ringi, kuhu saaks ööbima jääda. Kauguses silmas ta poissi, kes meisterdas vilepilli. Juhan küsis, kust ta leiaks öömaja. Poiss näitas punase maja poole, mida kutsuti Peedi taluks. Peedi talu jõudes, koputas Juhan uksele. Ukse avas ilus neiu, kelle nimi oli Anni. Noored meeldisid teineteisele esimesest silmapilgust. Hommikul kui Juhan end koduteele asutas, leppisid nad kokku, et kohtuma hakkavad nad kahe talu vahel. Hiljem rajasid nad kohtumispaika oma kodu. Nimeks panid nad

Saarepeedi, mis tulenes nende kodutalu nimedest.

Marleen Uha

Saarepeedi Kooli 3. klassist

Suur Munamägi

Loovtöö

Oli kord üks koobas, kus elas suur part. Kord läks part jalutama. Teda luuras hunt. Part aga teadis seda ja lendas koju. Aga hunt kutsus rebase ka luurama. Kui järgmisel päeval part metsa jalutama läks, hüppasid hunt ja rebane põõsast välja. Nad ehmatasid parti. Part ehmus nii, et munes muna. Muna jäi sinna, aga part lendas ära. Muna oli väga suur. Aasta pärast oli muna peale tekkinud muru. Sellest ajast peale on Eestis Suur Munamägi.

Ja kindlasti otsib see part ikka veel oma muna.

Kistiina Jakk

Saarepeedi Kooli 3. klassi õpilane

Pikareinu küla

Loovtöö

Oli üks küla, kus oli väga palju kasse ja

pikki puid. Alalõpmata ronisid kassid puu otsa. Keegi ei saanud kasse puu otsast alla. Sel ajal veel tuletõrjeautosid ega redeleid polnud. Siis kutsuti väga pikk mees Pika Rein. Alati aitas Pika Rein kassid puuotsast alla. Pika Rein oli kõva kalamees. Ta püüdis veest kala ja ulatas kala puulest kassid jooksid kribinal krabast puuotsast ruttu alla. Ta aitas igalt kõrguselt asju alla tõsta ja üles viia. Ükskord suri Pika Rein ära ja kõik olid kurvad. Tema auks pandi küla nimeks Pikareinu küla.

Keiro-Kristjan Oja

Saarepeedi Kooli 3. klassi õpilane

Pika Rein kasse puu otsast alla aitas

Balletiõhtu tegemised olid vahvad!

Kokkuvõte balletiõhtust

Saarepeedi Koolis on balletiõpetaja Kirli Suve tüdrukutele balletti õpetanud juba viis aastat. Koos on esinenud kontsertidel ning aktustel. 16.-17. märtsil toimus aga esimest korda balletilaager. Kõik olid sellest teada saades väga põnevil, sest balletilaager toimus Saarepeedi Koolis ja me jäime kooli ööseks.

Balletilaager algas õhtuse treeninguga, kuhu oli kutsutud ka külalisõpetaja Katrin Hommik Viljandi Jakobsoni Kooli Balletistuudiost. Temaga tegime palju jalgade sirutus- ja tõsteharjutusi ning ve-

nitusharjutusi. Näitasime külalisõpetajale ette ka koos oma balletiõpetajaga selgeks õpitud tantsu. Peale treeningut oli meil õhtusöök ning tähistasime oma hea sõbra ja trennikaaslase sünnipäeva. Seejärel vaatasime meie vanu esinemisvideoid ja pilte. Oli naljakas, aga samas ka tore vaadata, kuidas olime varem tantsinud. Aitäh treeningkaaslase Ketli-Liisbethi ema Jana Maalmeistrile selle eest, et ta on kogunud kokku pilte ja videoid meie esinemistest lasteaias- ja koolipidudel.

Meil toimus ka põnev öö-oriend-

mine. Otsisime taskulampidega koolimaja pimedatest korridoridest ja saalist pulgakomme. Ka Saarepeedi Kooli poisid said balletilaagrist oma osa, nad tulid pimedas kooli akende taha meid ehmatama. Magama saime me päris hilja, enne magamajäämist vaatasime veel tantsuteemalist filmi.

Hommikul võtsime vastu ja tervitasime teisi koolitulijaid.

Aitäh õpetaja Kirlile torele balletilaagri eest!

Doris Madismäe

Saarepeedi Kooli 4. klassi õpilane

Tallinnas kirjanikke ja kunstnikke vaatamas

2. aprillil käisin emaga Tallinnas Eesti Lastekirjanduse Keskuses, kus anti Eesti laste lemmik lastekirjanikele ja lasteraamatute kunstnikele auhindad. Kohale ilmus Nukits, kes on lastekirjanduse keskuse maskott ja kelle nimeline on ka konkurss.

XIII Nukitsa konkursist võttis osa 7859 last. Konkursi võitjad tehakse teatavaks pidulikul lõppüritusel rahvusvahelise lasteraamatupäeva, 2. aprilli paiku. Traditsiooni kohaselt kutsutatakse konkursi lõpetamisele 70 häälituses osalenud last, kes valitakse välja loosi teel. Nii sattusin sinna minagi.

Nägin võitjaid kirjanikke: Mika Keränen, Andrus Kivirähk ja Ilmar Tomusk ning kunstnikke Hillar Mets, Heiki Ernits.

Võitjaks tuli Ilmar Tomusk raamatuga “Kriminaalne suvevaheaeg”, “Kriminaalsed automatkajad”, “Kriminaalne pangapresident” (“Kriminalistide” sari) ja Heiki Ernits piltidega raamatus “Karneval ja kartulisalat” (Andrus Kivirähk).

Mulle jäi meelde lause, mille ütles Ilmar Tomusk auhinda vastu võttes, et tänaval vastu tulevate laste silmadest on näha, kes raamatuid loevad. Selliste laste hulk on kasvanud ja see teeb teda rõõmsaks.

Pärast auhindade kätteandmist pakuti suupisteid ja sai uudistada keskuse ruume. Põnev oli nii pööningul, kuhu oli Nukitsa abilise Kusti jätnud üllatuskirja

Loo autor Edgar Valteri ruumis

kui varakambris ja Edgar Valteri ruumis. Pööningul oli mitmeid mugavaid kohti lugemiseks.

Kuna sattus päikeseline ilm ja rongi väljumiseni oli veel aega, käisime Toompeal õigeusu kirikus, kus oli üsna kuldne ning Vabadussõja võidusamba juures, mis

tundus palju väiksem kui telekas nähtud.

Selline oli minu reis Tallinnasse. Loodan, et loosiõnn naeratab kahe aasta pärast taas kord mõnele Viiratsi kooli lapsele.

Liis Laidma

Viiratsi Kooli 2. klassi õpilane

Paistu Kool tegi jälle teatrit

Paistu Kool tähistas kuuendat aastat järjest teatrikuud ehk märtsikuud näidendite päevaga, kus erinevates lavalugudes osalesid kõik kooli õpilased ja osa õpetajaid. Teatripäeva tähistamiseks koliti Paistu Rahvamaja lahkele lavale.

Teatripäev on Paistu õpilaste jaoks oodatud sündmus, millest keegi ei taha kõrvale jääda. Juba mitu kuud varem hakatakse õpetajailt pärima, mis näidend seekord lavalepanekut ootab. Teatripäeval on alati oma konkreetne teema või autor (varasematel aastatel H. C. Andersen, O. Luts, E. Raud, vene muinasjutud jm), mis või kes aitavad päeva lavastusi ühe nimetaja alla viia.

Tänavusel teatripäeval tähistasime juubeleid. Ümmargust tähtpäeva peab sel aastal armastatud lastekirjanik Heljo Mänd ning väarikat ilumistähtpäeva

tähistab ka eesti muinasjuttude kogumik "Tark mees taskus". Märkimist leidis ka vendade Grimmidega seotud aastapäev. Seega sündis päris kirju kava nii sisuliselt kui vormiliselt, näiteks katsetati sel aastal ka minimuusikali. Kostüümid, lavakujundus ja rekvisiidid muutuvad aasta-aastalt mitmekesisemateks.

Heljo Männi loomingut tõlgendasid laval kooli kõige väiksemad ja kõige suuremad. I klass mängis laulus ja sõnas lahti tuntud luuletuse jorupill Jonnist, lasteaia Piilupartide rühm etendas Mõmmi-lugude viimase koolipäeva osa. Õpetajad näitasid aga, kuidas Mõmmi koos Karu-Kati, Rebese-Reinu ja hundikutsikatega I- ja U-tähti õppis.

III klassi ettekandes nägime muinasjuttuvestjatest vendade Grimmide lugu seitsmest kitsetaltest.

Kõik ülejäänud klassid olid aga kes-

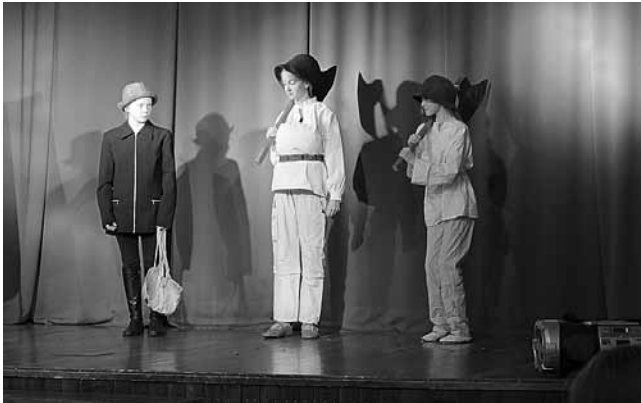
kendunud eesti muinasjuttudele. II klass mängis muinasjutukogu "Tark mees taskus" nimilugu, IV klass õpetlikku loomalugu "Oi-oi-oi oinalugu", V ja VI klass interpreteerisid vaimukalt "Suurt Peetrit ja väikest Peetrit", VII klass näitas vaeslapse ja talutüdruku saunaskäimise lugu, VIII ja IX klass aga muinasjuttu vaeslapsest, kes keset talve metsa marjule saadeti.

Sellistest koolipäevadest, mis aitavad sisukalt rutiini murda, on rõõmuks kõigile. Samas annavad need teatriga täidetud päevad ning nendeks valmistumine tegijale kaasa hindamatu pagasi, mille tähendus ja sisu võivad selguda hoopis hiljem.

Isegi kui seda ei sõnastata, on vaikimisi selge, et teater on kollektiivne kunst, kus igauhe osa on tähtis.

Helle Leppik

Paistu Kooli eesti keele õpetaja

5. ja 6. klassi "Suur Peeter ja Väike Peeter"

7. klassi vaeslapse ja talutüdruku saunas käimise lugu

Rüblikute tegus märts

Viiratsi lasteaed kihas märtsikuus teatrists ja tervisest. 9. märtsil tähistasime tervispäeva, mis oli mõeldud eelkõige tüdrukutele. Saalis ootas neid sel päeval hoopiski zumba treener Marge Jänes, kes lastega vahva ja tempoka pooltunni veetis. Väsinud, kuid rõõmsaid piigasid ootas rühmas üllatus, milleks olid poiste valmistatud tervislikud ampsud.

14.-18. märtsini hingas terve maja teatrirütmis. Nädala jooksul tuli iga rühm lavale etendusega ja lisaks lastele esines õpetajate näitering ning külalisetendus-tega astusid üles Viiratsi Kooli 1. klass ja Uusna lasteaia lapsed. Mürakarurühm üllatas kogu maja lisaks etendusele ka toredate piimakokteilibaariga.

Kuu võttis kokku 24. märtsil toimunud Jäneste trall. Sel päeval pidid vaielamatult kõik suured ja väikesed olema pikakõrvalised jänesed. Saalis tantsiti ja võimeldi jänesepoisi juhendamisel, nau-

Võimlemine jänesepoisi juhendamisel

diti etendust jonnakast jänesepoisist, kes ei tahtnud kuidagi magama jääda ja lõpetuseks joonistati ja lasti kapsal-porgandil hea maitsta.

Suured tänud kõikidele lastele ja kolleegidele, tänu kellele selline tegus ja

meeldejääv märtsikuu teoks sai. Meie laulusõnadki ütlevad ju "Rüblikutel pidu laialt, rõõmsalt käivad lasteaiaas...".

Kaunist ja päikselist kevadet kõigile!

Sirli Mändul
Õppealajuhataja

TULE KINNISVARA INFOTUNNILE

28.04 kell 17.00

Viljandi Maavalitsuse suures saalis
(Vabaduse plats 2, III korrus)

Esinejateks:

R&A VARAD

kinnisvarahaldus (Reigo Rannu)

DOMUS KINNISVARA

kinnisvara ost-müük ja hindamine
(Li Otsing ja Karin Lapp)

KERSTI KULLA notaribüroo

kinnisvaraõigus (Anneli Saavan)

SA KREDEX

eluasemevaldkonna teenused (Kristo Hütt)

Üritus on TASUTA!

Lisainfo: Reigo Rannu,
tel: 56 240 120, e-mail: info@ravarad.ee

R&A VARAD
Kinnisvarahaldus ja teenused

KODUMASINATE REMONT

Helista: **517 9771**

- ❖ Maakivimüürid
- ❖ Restaureerimistööd
- ❖ Üldehitustööd
- ❖ Viimistlustööd

+372 5650 6096 • www.maakivi.ee

Viljandimaa Omavalitsuste Liit
annab teada

TASUTA ÕIGUSABI VÄHEKINDLUSTATUTELE

Oodatud on inimesed
üle Viljandimaa!

Vajalik eelregistreerimine telefonil 601 5122

Oigusteasutuste Büroo

Viljandimaa Omavalitsuste Liit

Tule talgutele!

MTÜ Heimtali Mõisakooli Selts koostöös
Heimtali Põhikooli ja hoolekoguga kutsuvad:

Pühapäeval, 24. aprillil 2016

Kell 10.00-13.00
HEIMTALISSE

Talgute eesmärk: Heimtali mõisa
pargi, allee ja ringtalli ümbruse
heakorratööd.

Koguneme 9:45 - 10:00 Heimtali
mõisa ringtalli juures. Vajadusel
saab sealt ka tööriistad valida.

Lisainfo: MTÜ Heimtali Mõisakooli Selts,
kool@heimtali.vil.ee, 4351095

Kaasa võtta hea tuju, töökindad ja reha!

Talgutele saab registreerida aadressil www.teemeaara.ee

Kõikidele
KODANIKUÜHISKONNA TOETUSKESKUS

Tule talgutele!

Viiratsi suvelava korrastamine

29. aprill 2016, kell 15:00

Viljandimaa, Viljandi vald, Viiratsi alevik, Viiratsi esimese tiigi
kaldal olev suvelava

Talgutööd:

Suvelava ümbruse niisumine lehtedest ja oksaristust, Prahli
korjamine suurtesse prügikottidesse ja nende ladustamine tee
äärde. Väikesed mõttetalgud talguvõrkude küpsetamise kõrvale.

Kaasa võtta:

Reha, kindad, söber ja hea tuju.

Talgujuht, kontaktid:

Maire Paju, mairrepaju@gmail.com, 53429902

Talgukoode: 160317068

Talgutele saab registreerida aadressil www.teemeaara.ee

Kõikidele
KODANIKUÜHISKONNA TOETUSKESKUS

TEATED • TEATED • TEATED • TEATED • TEATED

Viljandi Pauluse kirikus igal pühapäeval missa algusega 11.00 ja kolmapäeval keskpäeval algusega kell 12.00. Kuu viimasel pühapäeval töötab lastering algusega kell 11.00.

Kõpu kirikus igal pühapäeval armulauaga jumalateenistus kell 11.00 ja kolmapäevalti lasteringid Kõpu koolimajas.

Ekskursioonid, teematunnid ja ringkäigud lastele ning täiskasvanutele kirikus kokkuleppel – võtke julgusti ühendust! Leerikooli registreerumine jooksvalt! Ki-

Metsakeskus.ee

Ostame kasvavat metsa, põllumaad ja metsakinnistuid hinnaga kuni 10 000 eurot/ha.

Kinnistud võivad olla tehtud raietega või asetseda piiranguvööndis.
Tel: 56 111 900

ARVUTID & PRINTERID

ARVUTITE PARANDUS
MÜÜK, REMONT, HOOLDUS

Tel: 58 122 102

E-post: arvuti@parandus.ee

PRINTERITE PARANDUS
MÜÜK, REMONT, HOOLDUS

Tel: 53 835 121

E-post: printeri@parandus.ee

Töökoda asub Viljandi Vallas, Pinskal

WWW.PARANDUS.EE

riklike talituste, hingehoiu jm. küsimuste puhul võtke ühendust koguduse õpetajaga: Hedi Vilumaa, telefon 434 4380 või 5348 5573, hedi.vilumaa@eelk.ee. Koguduse juhatuse esimees on Taivo Lehesmets.

Vaata ka www.facebook.com/kopu-peatr.

Saarepeedi rahvamaja info:

23. aprillil kell 10.00 Saarepeedi rahvamajas, Saarepeedi kevadturniir korvpallis

27. aprillil kell 11.00 Saarepeedi rahvamajas, eakate klubi LINDA sünnipäev, külas on Tiit ja Maie Kambek

28. aprillil kell 16.00 Saarepeedi rahvamaja juures koristustalgud

29. aprillil kell 18.00 Volbriõhtu Saarepeedi laululaval

6. mail kell 18.00 Saarepeedi rahvamajas EMADEPÄEVA kontsert koos Saarepeedi kooli, lasteaia ja rahvamajaga

07.05.2016. algusega kell 13.00 toimub VALMA INFOPUNKTIS **EMADEPÄEVA kontsert!**

Esinevad Saarepeedi rahvamaja isetegevuslased.

Kuudeküla külakoosolek toimub 14.mai kell 11.00 Uusna külamajas. Päevakorras on külavanema valimine ja jooksvad küsimused.

Kobaste püüki teostav Kopraabi MTÜ teatab, et **koprajaht kestab kuni 15.aprillini ja algab uuesti 1.augustil.** Seoses suure huviga palume oma püük eelnevalt registreerida tel.56488732, Mati Koger või e-posti teel deniel.112@hotmail.com

Viiratsi alevikuseltsi koosolek toimub 17.05 algusega kell 18.00 Viiratsi rahvamajas.

Teatri- ja muusikaõhtu "ME HOOLIME"

6. mai 2016 Heimtali Mõisas
17.30-21.30

ESINEVAD: Abja tantsutrupid -
"Vouu" ja "Vou juuniorid"
Näitetrupp "Kolmas voorus"
Viljandi Gümnaasiumi solistid
Heimtali Põhikooli kooliraadio-
MÕISA HÄÄL

PILET 3 €

Ravitud kohvik ning võimalus osta
õnneloo! Iga loos võidab!

Korraldajad: Heimtali Põhikool ja kooliraadio Mõisa Hääl
Info: erkasid@gmail.com, huvijuhid@heimtali.vi.ee

Võidukad Saarepeedi võrkpallurid

Seekordse arvut juba 71. "Naabrimeeste" ja 66. "Naabrinaiste" võrkpalliturniiri võõrustajaks oli Võhma. Turniir oli edukas Viljandi valla võistkondadele.

Meeste turniiri võitis Saarepeedi meeskond, teise koha saavutas Vana-Võidu meeskond, kolmanda koha Võhma ja neljanda koha Kolga-Jaani meeskond. Võitnud Saarepeedi meeskonda kuulusid Ardo Agasild, Rivo Arula, Reevo Kirna, Paul Kolla, Talis Pilve, Rando Sepp ja Sander Vahtramäe.

Naiste turniiri võitis samuti Saarepeedi naiskond. Järgnesid Tarvastu, Võhma ja Kolga-Jaani naiskonnad. Saarepeedi naiskonnas mängisid Piret Ahosepp, Meret Anson, Kaire Kabral, Ingrid Martin, Elli Palumaa, Monika Pill, Airika Tahker ja Marika Tirmaste.

Paul Kolla

Talgud Pärstis

Uus kevad, vana traditsioon! Pärsti küla ootab oma inimesi taas kevadisele talgupäevale! Sel aastal saame kokku **7. mail kell 10.00.** Nagu ikka koguneme mõisahoonde juurde. Varusta ennast sobiliku töövahendiga.

Püüame hoida traditsioone ka kõiges muus selle juurde kuuluvaga – ühise talgusupi ja kevadise peoga! Üksikasjad veel täpsustuvad. Hoiu ennast kursis küla Facebooki lehe vahendusel!

Pärsti mõisa
peahoone

Õnnitleme maikuu sünnipäevalapsi!

94	ELMAR-VOLDEMAR AITSEN 6.05.1922	Viiratsi alevik	VLADIMIR LOIKONEN 18.05.1946	
			TIINA VIRES 20.05.1946	Saarepeedi küla
93	MAIMU KALA 10.05.1923	Mustivere küla	REET ROOBERG 21.05.1946	Heimtali küla
	LARISSA PEERNA 26.05.1923		ELLE SÜLLA 22.05.1946	Uusna küla
			HEINO HOLSTING 30.05.1946	Loodi küla
91	SALME KARU 9.05.1925	Tõnuküla	65	
			MAIE HÄRMİK 2.05.1951	Tohvri küla
85	VOLDEMAR PALOVER 1.05.1931	Valma küla	LINDA TRIISA 2.05.1951	
	MAIMU INGLIST 29.05.1931	Kookla küla	ANDRES ALLMANN 7.05.1951	Heimtali küla
			JUHAN ÄNILANE 8.05.1951	Paistu küla
80	ALTI TORM 15.05.1936	Päri küla	ESTER KALLAKAS 11.05.1951	Päri küla
	AIME-TEA SOOMETS 17.05.1936	Viiratsi alevik	LEIDA LEETMAA 12.05.1951	Paistu küla
	VAIKE VÄLJAOTS 24.05.1936	Karula küla	HEINO SCHULZ 14.05.1951	Ramsi alevik
	HELGI ZIRK 27.05.1936	Saarepeedi küla	KRISTA TOOL 19.05.1951	Vana-Võidu küla
	LINDA MIKKOR 28.05.1936	Vardja küla	ANTS KOBIN 19.05.1951	Simialliku küla
			ÕIE KIRNA 26.05.1951	Saarepeedi küla
75	VALLI JÜRISAAAR 5.05.1941	Rebaste küla	60	
	MAI VEIBER 5.05.1941	Võistre küla	MAIE JAKK 1.05.1956	Välgita küla
	ILMAR KIKAS 7.05.1941	Saareküla	ASTA VINNAL 4.05.1956	Aidu küla
	MARE RUUL 13.05.1941	Jõeküla	AIN TOHVER 5.05.1956	Vardi küla
	RAIKI JAGO 17.05.1941	Surva küla	ESTA PAISTU 6.05.1956	Uusna küla
	MATTI TORNIUS 19.05.1941	Intsu küla	JAAN KAUR 10.05.1956	Verilaske küla
	PIA KALLAS 19.05.1941	Uusna küla	KARMEN KARDMAA 10.05.1956	Puiatu küla
	LEILI LIPLAP 28.05.1941	Mäeltküla	OLEV LAANES 13.05.1956	Holstre küla
70	JAAN SIIRUS 2.05.1946	Mähma küla	ENNO LUIK 13.05.1956	Kassi küla
	REET HÄRM 4.05.1946	Karula küla	LIJA VIIRPALU 13.05.1956	Päri küla
	ELLI MOORA 7.05.1946	Mustivere küla	MALLE SALUJÄRV 16.05.1956	Paistu küla
	VALLI SAAR 14.05.1946	Verilaske küla	RUTH SAUEMÄGI 20.05.1956	Ramsi alevik
	LEIDA REINU 15.05.1946	Holstre küla	RAUL KADAJANE 25.05.1956	Viiratsi alevik
	MAIDU VALGE 15.05.1946	Matapera küla	MALLE PISAREV 26.05.1956	Viiratsi alevik
			MAIE AAN 29.05.1956	Holstre küla
			HENN JÄRVESOO 30.05.1956	Luiga küla
			MERIKE KAUR 31.05.1956	Ramsi alevik

Õnnitleme lapse sünni puhul!

26. veebruaril sündis Mailika Mutli ja Lauri Topolevi perre poeg **Karl Joosep** Topolev
5. märtsil sündis Evelin ja Herti Peipsi perre poeg **Erki** Peips
16. märtsil sündis Mairi Näripä ja Mihkel Kooviti perre poeg **Robin** Koovit
16. märtsil sündis Medi Meikari ja Indrek Kohki perre tütar **Rahnell** Kohk
16. märtsil sündis Tiina ja Riimar Säde perre tütar **Miia** Säde
17. märtsil sündis Kadi Lohu-Miku ja Egert Miku perre poeg **Gregor** Mikk
17. märtsil sündis Helena Saare ja Ivar Karroni perre poeg **Armin** Karron
22. märtsil sündis Ülle Rimmel-Abdalla ja Mohamad Hassan Husien Abdalla perre poeg **Aaron** Abdalla
30. märtsil sündis Kristina Pääsukene ja Elar Kurvitsa perre poeg **Karl** Kurvits
31. märtsil sündis Piret Pohla ja Alar Pärna perre tütar **Sandra** Pärn
1. aprillil sündis Silje Hansoni ja Hergo Roosnurm perre tütar **Raneli** Roosnurm

MÄLESTAME

ENE KULDKEPP
01.08.1948 – 06.03.2016
Karula küla

EHA JÄRVE
23.10.1945 – 14.03.2016
Tänassilma küla

URVE TEIDLA
09.08.1941 – 06.03.2016
Intsu küla

NADEŽDA ŠIKOVA
03.02.1928 – 21.03.2016
Aidu küla

HEINO PÖDER
24.08.1941 – 10.03.2016
Saarepeedi küla

KALEV EGEL
20.07.1942 – 23.03.2016
Välgita küla

MIHKEL-RAIMOND TREIKELDER
30.12.1940 – 14.03.2016
Ruudiküla

RAIVO PAAP
05.01.1951 – 25.03.2016
Sultsi küla

JEKATERINA BELJAJEVA
29.11.1931 – 14.03.2016
Uusna küla

MARI PEHK
10.09.1929 – 04.04.2016
Pärsti küla